

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ตามประวัติศาสตร์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ เริ่มต้นยอมรับการให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ในด้านธรรมสิทธิ (moral right) ก่อน และต่อมา เมื่อเกิดการพัฒนาการทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เกี่ยวกับการพิมพ์ จึง เป็นเหตุให้เกิดการคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์และผู้พิมพ์ในเหตุผลเชิงเศรษฐกิจ (economic right) ซึ่งเหตุผลแห่งการคุ้มครองทั้งสองประการนั้น กฎหมายแต่ละประเทศให้การคุ้มครองมากน้อยแตกต่างกันออกไป โดยขึ้นอยู่กับรากฐานความคิดปรัชญาในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ออกเป็น

1. ระบบลิขสิทธิ์ของผู้ประพันธ์หรือระบบภาคพื้นยุโรป คือระบบที่เน้นความชอบธรรม ความธรรมชาติของผู้สร้างสรรค์หรือคุ้มครองด้านธรรมสิทธิ
2. ระบบแองโกลแซกซอนหรือระบบสิทธิในการทำสำเนา คือระบบที่เน้นไปในด้านเหตุผลทาง เศรษฐกิจหรือสิทธิทาง เศรษฐกิจ
3. ระบบสังคมนิยม คือระบบที่เน้นในเหตุผล เพื่อกระบวนการทางสังคม
4. ระบบประเทศกำลังพัฒนา คือระบบของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ประเทศอาณานิคมที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดทางกฎหมายของประเทศ เมืองแม่ในระบบภาคพื้นยุโรปหรือระบบแองโกลแซกซอน และรับอิทธิพลจากอนุสัญญากรุง เบอรัล อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล (U.C.C.)

สำหรับประเทศไทยผู้เขียนเห็นว่า เป็นระบบผสม เพราะมิได้เน้นเหตุผลในระบบใด ระบบหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยร่างกฎหมายลิขสิทธิ์ขึ้นอย่างชัดเจน เพราะเหตุผลจากการ เข้าร่วมอนุสัญญากรุง เบอรัล และประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศใดมาก่อน จึง เป็นเหตุให้ เมืองไทยมีอิสระในการนำเอาบทบัญญัติกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ต่างกันมาบัญญัติ เป็นกฎหมายได้ความเหมาะสมของสภาพสังคม ซึ่งมีทั้งแนวความคิดในระบบภาคพื้นยุโรปและระบบแองโกลแซกซอนผสมกัน เช่นตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

พ.ศ. 2521 มาตรา 15 ให้การคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา และตามมาตรา 13 ให้การคุ้มครองด้านเศรษฐกิจ

แต่อย่างไรก็ดี ปัจจุบันนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศทั้งหลายในโลกจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ตามบทบัญญัติของอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ทั้งนี้เพราะอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นจากการยอมรับร่วมกันของกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งหลายในสังคมนานาชาติ และมีการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ร่วมกัน จึงเป็นเหตุให้ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ในระบบภาคพื้นยุโรปก็ดี ในระบบแองโกลแซกซอนก็ดีต่างนำเอาข้อดีของแต่ละระบบมาบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของคนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การก่อตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลกหรือ WIPO ขึ้นมาเพื่อเป็นองค์กรกลางระหว่างประเทศในการดำเนินงานทั้งหลายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ย่อมทำให้ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศทั้งหลายมีแนวความคิดและหลักเหตุผลในการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากยิ่งขึ้นทุกวัน

ส่วนลักษณะทั่วไปของกฎหมายลิขสิทธิ์อาจสรุปได้ดังนี้

1. ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่ง
2. ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิแต่ผู้เดียวคือ สิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำความลิขสิทธิ์ของคน และมีสิทธิห้ามมิให้ผู้อื่นมากระทำความลิขสิทธิ์ของเขา

3. ลิขสิทธิ์เป็นกลุ่มสิทธิหรือเป็นลักษณะสหสิทธิ เพราะผลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่อาจเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ออกสู่สาธารณชนด้วยการผลิตของผู้ผลิตในทางอุตสาหกรรม เช่นงานภาพยนตร์ การแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งเป็นการผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อน

สำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น มีความหมายถึงการกระทำของบุคคลอื่นที่มากระทำซ้ำดัดแปลง โฆษณา ฯลฯ (กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ) ในงานของผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน หรืออาจแปลความในทางตรงข้ามกับแนวความคิดเรื่องหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (fair use) โดยถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์คือการใช้งานลิขสิทธิ์โดยไม่ชอบธรรม (unfair use)

ในการทำลายเมิดลิขสิทธิ์มีลักษณะอยู่ 2 ประการคือ ละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง (Direct Infringement) และละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม (Indirect Infringement)

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง คือการกระทำต่องานลิขสิทธิ์ที่ปรากฏ เป็นรูปร่างโดยตรง โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน กล่าวคือ การกระทำนั้นเป็นการกระทำต่อสิทธิของผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งตามกฎหมายไทยคือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 เป็นหลักเกณฑ์เดียวกันกับกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ คือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1956 ซึ่งอาจพิจารณาได้ดังนี้

1. กรณีเกี่ยวกับงานทั่วไป คืองานซึ่งมีชิ้นงานโสทัดสนวัสดุหรืองานภาพยนตร์ หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ในกรณีนี้อาจพิจารณาดังกฎหมายไทย คือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 24 และกฎหมายอังกฤษ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1956 มาตรา 1(2) และ 2(5) ซึ่งมีความเป็นอย่างเดียวกันคือ "การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่า เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (2) นำออกโฆษณาโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา 13..." ดังนั้น การกระทำที่อาจนำมาพิจารณาสำหรับงานทั่วไปนี้คือ

ก. ทำซ้ำ (Reproduction) มาจากความหมายเดิม คือการทำสำเนา (Copy) ในงานการพิมพ์ ต่อมาวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น เครื่องบันทึกเสียงซ้ำ เครื่องเล่นวีซีดีไอเทป เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ซึ่งเครื่องเหล่านี้มีลักษณะทำสำเนาได้เหมือนคนฉบับ ดังนั้น กฎหมายลิขสิทธิ์จึงต้องมีบัญญัติให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติ จึงได้มีการแก้ไขบทบัญญัติใหม่ โดยบัญญัติศัพท์คำว่า "ทำซ้ำ" แทนคำว่า "ทำสำเนา" ซึ่งเห็นได้จากการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ ปี ค.ศ. 1911 และปี ค.ศ. 1956 ส่วนหลักการพิจารณาว่า เป็นการทำซ้ำหรือไม่ตามแนวบรรทัดฐานของศาลอังกฤษมีหลักพิจารณาที่เรียกว่า เหตุ เกี่ยวเนื่องในงานใจทกและงานจำเลย (causal connection) ถ้าหากมีเหตุเกี่ยวเนื่องกัน ถือได้ว่างานของใจทกและจำเลยเหมือนกัน แต่ถ้าหากความเหมือนกันของงานทั้งสอง เกิดขึ้นโดยบังเอิญ และงานของจำเลย เป็นงานที่มีองค์ประกอบมูลฐานในเรื่อง originality ก็ไม่อาจถือว่าจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ของใจทก แต่อย่างไรก็ตามอาจมีบางกรณีทำงานของใจทกและจำเลยมีความเหมือนกัน เฉพาะบางส่วนซึ่งอาจมีปัญหาในการพิจารณาว่าเป็นการทำซ้ำ ซึ่งงานลิขสิทธิ์หรือไม่ในกรณีนี้มีหลักเกณฑ์การพิจารณาว่า เป็นการนำส่วนสาระสำคัญของงานลิขสิทธิ์มาใช้หรือไม่ ซึ่งเรียกหลักดังกล่าวว่า substantial taking ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กับการพิจารณาการใช้งานลิขสิทธิ์ในงานล้อเลียน (parody) โดยอาจพิจารณาด้วยหลัก 4 ประการดังนี้

1. พิจารณาถึงเนื้อหาของงานลิขสิทธิ์ที่นำมาใช้โดยพิจารณา เน้นหนักไปในทางคุณภาพของงานลิขสิทธิ์มากกว่าปริมาณของงานลิขสิทธิ์

2. เนื้อหาของงานที่ทำขึ้นใหม่มีงานลิขสิทธิ์อยู่มากน้อยเพียงไร

3. การกระทำที่ถือว่า เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จะเป็นการนำเอาเนื้อหาสาระสำคัญของงานลิขสิทธิ์มาใช้ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการประหยัดแรงงานและเวลาของคน แต่ถ้าหากนำมาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องใน เนื้อหางานสร้างสรรค์ของคนไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น เพื่อการอ้างอิง

4. งานที่ทำขึ้นใหม่นั้น มีวัตถุประสงค์เป็นการแข่งขันกับงานลิขสิทธิ์หรือไม่ ถ้าทำขึ้นเพื่อแข่งขันกับงานลิขสิทธิ์ถือว่า เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข. การดัดแปลง (Adaptation) ตามความหมายของการดัดแปลงงานปรากฏตามกฎหมายไทยในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 4 ซึ่งใกล้เคียงกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1956 มาตรา 2(5) และมาตรา 2(6) การดัดแปลงนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทยถือว่าให้การรับรองคุ้มครองสิทธิเสมือนงานใหม่ ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 9 ดังนั้นหากมีบุคคลใดกระทำละเมิดต้องานดัดแปลงถือได้ว่ากระทำละเมิดต่อผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์เดิมและผู้ดัดแปลงในขณะเดียวกัน

สำหรับการดัดแปลงนี้ กฎหมายบัญญัติให้ เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์เดิม ซึ่งตามกฎหมายลิขสิทธิ์พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 9 คอนท้ายได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า "...แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานสร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง" และการพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น พิจารณาโดยอาศัยหลัก substantial taking

ในกรณีเกี่ยวกับการดัดแปลงงานใหม่จากงานดัดแปลงมีปัญหาว่าการได้รับอนุญาตจากผู้ดัดแปลงงานเดิม เพียงลำพัง โดยไม่ต้องรับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม จะเป็นการเพียงพอหรือไม่ กรณีนี้มีความเห็นเป็น 2 แนวคือ

(1) ตีความตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 วรรคท้ายว่า หากมีการนำงานดัดแปลง เดิมไปดัดแปลงใหม่จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์เดิม และผู้ดัดแปลงงานเดิมด้วย จะขออนุญาตจากผู้ดัดแปลงงานเดิมเพียงคนเดียวไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์เดิม ตามมาตรา 9 วรรคท้าย ซึ่งเหตุผลที่ถือว่าเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายก็ เนื่องจากการดัดแปลงงานเป็นลักษณะกระทำซ้ำในรูปใหม่ หรือมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมงาน การดัดแปลงงานใหม่จึงอาจมีการกระทำซ้ำในรูปใหม่

หรือมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมงาน โดยส่งผลกระทบต่องานลิขสิทธิ์เดิมได้ และอาจเหมือนกับงานลิขสิทธิ์เดิมหรือแตกต่างจากงานลิขสิทธิ์เดิมได้ ดังนั้น ถ้าหากผู้ดัดแปลงงานเดิมอนุญาตไปโดยล้าหลังการกระทำของผู้ดัดแปลงงานใหม่ ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แก่ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม

(2) อีกความเห็นหนึ่งคือตีความตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 9 โดยถือว่าผู้ดัดแปลงงานเดิมได้รับรองคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายแล้ว ผู้ดัดแปลงงานเดิมจึงมีสิทธิตามกฎหมายในการที่จะอนุญาตให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำคํางานลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงเดิมได้เสมือนหนึ่ง เป็นผู้สร้างสรรค์คนหนึ่ง

ปัญหาคือมาคือการทำซ้ำหรือโฆษณางานดัดแปลงนั้นจะต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เดิมหรือไม่ ในกรณีนี้เห็นว่าการทำซ้ำหรือโฆษณานั้น เป็นการกระทำที่มีเจตนาต่อตัวงานดัดแปลงโดยตรงหรือเฉพาะเจาะจง เพราะการทำซ้ำหรือโฆษณางานลิขสิทธิ์เป็นการมุ่งต่อสิ่งที่มีที่เป็นอยู่ในงานดัดแปลงนั่นเอง และไม่ส่งผลกระทบต่อความเสียหายคํางานลิขสิทธิ์เดิม ดังนั้น การทำซ้ำหรือโฆษณางานดัดแปลง ผู้ดัดแปลงงานจึงอาจอนุญาตให้ทำซ้ำหรือโฆษณางานดัดแปลงได้โดยล้าหลังและถือว่าได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เดิมโดยปริยาย จึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ค. โฆษณา (Publication) ความหมายของคำว่า "โฆษณา" มีอยู่สองนัย คือความหมายซึ่งใช้กับกรณีที่เป็นเงื่อนไขของการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ และอีกนัยหนึ่งคือความหมายที่ใช้ในกรณีการทำละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งสองความหมายในทางปฏิบัติใช้กันคนละโอกาส ดังนั้น จึงไม่เกิดความขัดแย้งกัน สำหรับปัญหาในการพิจารณาถึงขอบข่ายของคำว่า "โฆษณา" นั้นคือการหาจุดแบ่งระหว่างขอบเขตของการแสดงในทางส่วนตัวหรือแสดงในระหว่างครอบครัวกับขอบเขตการแสดงในสาธารณสถานซึ่งศาลอังกฤษมีหลักพิจารณา ดังนี้คือ

- (1) สถานที่ที่เปิดการแสดงจะถือว่าเป็นสาธารณสถานได้หรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความอิสระในการควบคุมสถานที่นั้น ๆ มีมากน้อยเพียงใด เป็นสถานที่ประเภทใด
- (2) พิจารณาถึงผู้เข้าชมการแสดงว่าเป็นบุคคลประเภทใด จำนวนผู้เข้าชมมากน้อยเพียงใด
- (3) การเก็บค่าเข้าชมรายการหรือการจ่ายค่าแสดงแก่ผู้แสดงหรือไม่ มิใช่เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณา
- (4) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับเจ้าของลิขสิทธิ์

(5) กรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโสทัศน์วัสดุหรืองานภาพยนตร์ ตามความหมายของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 4 ความหมายของโสทัศน์วัสดุ หมายถึงสิ่งบันทึกเสียง แผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดซึ่งบันทึกเสียง และภาพไว้ อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก ทั้งนี้ไม่ว่าจะต้องใช้เครื่องมืออื่นช่วยด้วยหรือไม่ และภาพยนตร์หมายความว่า โสทัศน์วัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพ ไม่ว่าจะมียี่เสียงประกอบด้วยหรือไม่ โดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถใช้วัสดุนั้น (1) นำออกฉายได้อย่างภาพยนตร์หรือ (2) สำหรับบันทึกลงในวัสดุอื่นเพื่อนำออกฉายได้อย่างภาพยนตร์ ความหมายทั้งสอง เมื่อเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 มาตรา 12(9) และ 13(10) เห็นว่ากฎหมายอังกฤษไม่มีคำว่าโสทัศน์วัสดุ แต่มีคำว่างานบันทึกเสียงและงานภาพยนตร์ ที่อาจถือได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกัน สำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีนี้ ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 25 โดยเป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงหรือโฆษณางานลิขสิทธิ์ โดยมีได้รับอนุญาตตามมาตรา 13

3. การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพจะต้อง เป็นการกระทำอย่างหนึ่ง ใดอย่างใดต่อไปนี้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 26

(1) การนำงานแพร่เสียงแพร่ภาพไปจัดทำภาพยนตร์ โสทัศน์วัสดุ หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ

(2) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

(3) จัดให้ประชาชนฟังหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพโดยเรียกเก็บ

ผลประโยชน์ทางการค้า

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม คือการละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีได้กระทำโดยอันมี ลิขสิทธิ์ของผู้อื่น แต่เป็นการกระทำที่รู้อยู่แล้วว่าได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้น เจื่อนไซในการละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อมนี้จะต้องถือว่าผู้กระทำได้กระทำโดยรู้อยู่ว่างานนั้นเป็นงาน ที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น

(1) ขาย ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอขาย เสนอให้เช่า เสนอให้เช่าซื้อ ในกรณีนี้ไม่จำเป็นต้องมีผู้ซื้อ ผู้เช่า หรือมีผู้เช่าซื้อ เพียงแต่เสนอขาย เสนอให้เช่า เสนอให้เช่าซื้อ ก็เป็นความผิดแล้ว ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 27(1) ซึ่งเช่นเดียวกับหลักพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 มาตรา 5(3) (a)

(2) นำออกโฆษณา ในกรณีละเมิดลิขสิทธิ์นี้ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 27(2) ซึ่งการโฆษณาในการกระทำตามความหมาย มาตรา 4 คือ การทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดงการบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่ายหรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น โดยกระทำการดังกล่าวต้องงานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ และการโฆษณาตามความหมายในกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 มาตรา 5(5) และ 5(3) (b) เทียบเคียงกับกฎหมายไทยถือได้ว่า การนำออกโฆษณามีความหมายรวมถึงการนำออกแสดงสินค้า (exhibition) ด้วย นอกจากนี้ผู้ที่ให้เข้าสถานที่ในการนำออกแสดงงานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ เช่นเจ้าของโรงภาพยนตร์ เจ้าของโรงละคร ฯลฯ ซึ่งได้นำออกให้เข้าโดยผู้ขอเท็จจริงว่างานดังกล่าวทำโดยละเมิดลิขสิทธิ์ เช่นนี้กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1956 มาตรา 5(5) และมาตรา 6

(3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 27(3) โดยอาจพิจารณาถึงปริมาณที่แจกจ่ายและวัตถุประสงค์ในการแจกจ่าย เช่นแจกจ่ายเพื่อการค้าถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(4) การนำมาหรือสิ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการใดๆ นอกจากเพื่อใช้เป็นการส่วนตัว ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 27(4) ซึ่งเป็นหลักเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1956 มาตรา 5(2) สำหรับปัญหากรณีนี้คือ การพิสูจน์เจตนาของจำเลยว่าทราบข้อเท็จจริงหรือไม่ว่างานนั้นเป็นการกระทำโดยละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ที่นำหรือส่งเข้ามานั้น จะเป็นงานที่ผลิตจากต่างประเทศ ซึ่งจำเลยอาจไม่ทราบว่างานนั้นเป็นงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ก็ได้ หลักเกณฑ์การพิจารณาในศาลอังกฤษได้ใช้หลักวิญญูชนในการพิจารณา และการนำสืบของโจทก์จะต้องให้ได้ความถึงขนาดที่เรียกว่าจำเลยรู้ถึงงานอันละเมิดลิขสิทธิ์อย่างแท้จริง (actual knowledge) มิใช่รู้ข้อเท็จจริงจากการแปลความหมาย (constructive knowledge) เว้นแต่จะปรากฏจากการนำสืบของคู่ความว่า โดยปกติทั่วไปของธุรกิจประเภทนี้เป็นที่คาดหมายได้ในระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการค้า

สำหรับความรับผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์นั้นพอสรุปได้ว่ามีความรับผิด 3 ประการ

คือ

1. ความรับผิดในทางคดีแพ่ง ซึ่งหมายถึงความรับผิดในค่าสินไหมทดแทน อันได้แก่ค่าเสียหาย (damages) และจำนวนผลกำไรที่จำเลยได้รับ (profit) ซึ่งตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์ไทยจะพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 435 สำหรับกฎหมายลิขสิทธิ์ บางประเทศ เช่นกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น กฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ และกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน จะมีบัญญัติในกฎหมายลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ และบัญญัติอย่างชัดเจนถึง ลักษณะค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ทำละเมิดลิขสิทธิ์ต้องชดเชยแก่ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ทั้งกรณีเจตนากระทำ ละเมิดลิขสิทธิ์และไม่เจตนากระทำละเมิดลิขสิทธิ์

2. ความรับผิดในทางคดีอาญา ในคดีอาญานั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ทุกประเทศ จะมีบทกำหนดโทษทางอาญาไว้ ซึ่งขึ้นอยู่กับบทกำหนดโทษหนักหรือเบาแล้วแต่กรณี ๆ ไป บาง ประเทศอย่างเช่น กฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมันได้กำหนดโทษ เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในส่วนที่ เป็นกรรมสิทธิ์ไว้ด้วย สำหรับกฎหมายไทยนั้นไม่มีการบัญญัติถึงกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ในส่วนกรรมสิทธิ์ ซึ่งพิจารณาได้จากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 43 มาตรา 44 และมาตรา 45

3. ความรับผิดตามบทบัญญัติพิเศษ ตามบทบัญญัติพิเศษนี้ กฎหมายลิขสิทธิ์ มีความประสงค์มุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของ เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้สร้างสรรค์ และเพื่อป้องกันมิให้ มีการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์นี้ต่อไป ซึ่งได้แก่การส่งมอบสิ่งที่จะละเมิดลิขสิทธิ์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ และเจ้าของลิขสิทธิ์ได้เงินจำนวนหนึ่งจากค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล

สำหรับข้อจำกัดสิทธิในระบบลิขสิทธิ์มีแนวความคิดจาก เหตุผลที่ถือว่าลิขสิทธิ์ มีลักษณะ เป็นสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำต่องานลิขสิทธิ์ ซึ่งถ้าหากเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวไม่มีข้อจำกัด ก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อสังคมได้ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ของสังคมที่จะได้ใช้งานลิขสิทธิ์ของ ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ ศิลปศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีการจำกัดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ และเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการผสมผสาน ระหว่างทฤษฎีเสรีนิยมและทฤษฎีคุ้มครองป้องกัน โดยอาศัยหลักรัฐประศาสน์ที่ถือหลักประโยชน์ สาธารณชนเพื่อการรับรู้งานสร้างสรรค์ และนำงานสร้างสรรค์ไปใช้ เป็นประโยชน์ต่อไป

ดังนั้น ตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นผลให้ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ เป็น เรื่องที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาดุลยภาพระหว่างประโยชน์สาธารณชนกับประโยชน์ของ ผู้สร้างสรรค์ การกำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ในแต่ละประเทศจะมีขอบเขตการใช้งาน ลิขสิทธิ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยบางประเทศอาจกำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ เน้นหนักไปในทางประโยชน์สาธารณชนมากกว่าประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์งานทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ปรัชญาของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ สมาพันธ์คม เศรษฐกิจและการเมือง
ของแต่ละประเทศ เป็นเงื่อนไขกำหนดให้กฎหมายลิขสิทธิ์มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองและการ
ใช้งานลิขสิทธิ์ในขอบ เขตกว้างขวางมากน้อยแตกต่างกันไป โดยอาจพิจารณาได้ 3 ฝ่ายคือ

1. เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มนี้
เห็นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองป้องกันผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ที่ควร
จะได้รับ ซึ่ง เน้น เรื่องสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (Author's right) เป็นหลักสำคัญ ซึ่งจะให้
สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์อย่างเต็มที่ โดยถือ เป็นรากฐานการตรากฎหมาย หลักนี้ปรากฏในความคิด
ของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก และหลักอนุสัญญากรุง เบอริน เพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและ
ศิลปกรรม ค.ศ. 1886 โดยจะได้ให้ความคุ้มครองแก่งานลิขสิทธิ์ในลักษณะกว้างขวาง เท่าที่
เป็นไปได้ ส่วนข้อยกเว้นจะจำกัด เฉพาะกรณีจำเป็น เพื่อสังคม เท่านั้น

2. เพื่อประโยชน์ของสาธารณะที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ ตามความคิดเห็นนี้เป็น
รากฐานในกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศยุโรปตะวันออกและประเทศ
กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังเป็นหลักในอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. 1952 แนวความคิดนี้
ถือความสำคัญของสาธารณะที่จะได้รับประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ให้มากที่สุด แต่ก็ไม่พึงละเลย
ที่จะให้ความคุ้มครองประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ เพื่อ เป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งาน
มากขึ้นสำหรับข้อยก เว้นจะจำกัดได้มากกว่าและกว้างขวางกว่าแนวความคิดแรก

3. เพื่อคุ้มครองผู้สร้างสรรค์และส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานพร้อม ๆ
กันตามความคิดเห็นเป็นการประสานความขัดแย้งของ 2 กลุ่มแรก การตรากฎหมายลิขสิทธิ์จะมี
วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานและนำออก เผยแพร่แก่สาธารณะ และพร้อมกันนี้
ก็ให้ประโยชน์แก่ผู้สร้างสรรค์อย่างสมบูรณ์สำหรับการลงทุนนั้น ๆ โดยให้ความ เป็นธรรมแก่
ทั้งฝ่ายผู้สร้างสรรค์และสาธารณชนอย่าง เท่าเทียม ซึ่งเป็นข้อเสียที่ว่าประโยชน์ของสาธารณชน
ที่จะใช้งานลิขสิทธิ์มีการกำหนดไว้น้อยมาก แต่ก็โน้ม เอียงไปในทางผ่อนคลายเป็นให้สาธารณะใช้งาน
ได้โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาการรักษาสถานะทาง เศรษฐกิจของประเทศและ
ส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานของชาติตามความต้องการทาง เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์
สาธารณะ

สำหรับกฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ถือได้ว่ามี
ขอบ เขตการใช้งานลิขสิทธิ์ตามหลัก เกณฑ์กรณีที่ 3 เพราะกำหนดข้อยก เว้น เฉพาะด้านการศึกษา
การค้นคว้าหรือการวิจัย แต่ก็ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่ผู้สร้างสรรค์ไว้มากพอที่จะให้การ

สนับสนุนการสร้างสรรคงานเพื่อสาธารณะต่อไป ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ให้กว้างขวางกว่า เดิมโดยมีขอบเขตกว้างขวางตามแนวความคิดในหลักเพื่อประโยชน์ของสาธารณะที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในกรณีที่ 2 ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นประเทศที่ยังต้องการวิทยาการความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาสังคมอีกมาก กฎหมายลิขสิทธิ์จึงควรมีส่วนต่อการพัฒนาสังคมไทยให้กว้างกว่าที่เป็นอยู่ และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือประเทศไทยจะเป็นประเทศที่เป็นฝ่ายรับถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่จากประเทศที่พัฒนาแล้ว ฉะนั้น หากกำหนดให้ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย มีขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยกว้างขวางขึ้นกว่า เดิม ก็จะก่อให้เกิดการใช้ความรู้ใหม่ ๆ จากประเทศพัฒนาแล้ว มาใช้พัฒนาประเทศไทยต่อไป

เมื่อทราบขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์แล้ว ข้อพิจารณาต่อไปคือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. การจำกัดสิทธิโดยกฎหมายลิขสิทธิ์มิให้ถือว่าเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ ในกรณีนี้คือการที่กฎหมายมิให้การคุ้มครองแก่งานนั้น ซึ่งได้แก่ข่าวประจำวันและข้อเท็จจริงต่าง ๆ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับข่าวประจำวัน ข้อเท็จจริงต่าง ๆ และรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่น ๆ ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 32
2. การจำกัดสิทธิในเรื่องระยะเวลาแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หมายความว่ากฎหมายได้กำหนดให้งานลิขสิทธิ์ได้รับการคุ้มครองภายใต้เงื่อนไขระยะเวลาอันจำกัด กล่าวคือผู้สร้างสรรค์หรือผู้ทรงลิขสิทธิ์สามารถแสวงหาประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ของคนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามกฎหมายแล้ว งานลิขสิทธิ์จะต้องตกเป็นสาธารณสมบัติ (public domain) คือบุคคลทั่วไปนำงานดังกล่าวไปทำซ้ำ คัดแปลง โฆษณา หรือเผยแพร่ด้วยวิธีการอย่างใด ๆ ก็ได้เพื่อให้งานนั้นถูกนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป
3. การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) เป็นหลักการจำกัดสิทธิแต่ผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์เพื่อป้องกันการผูกขาดในงานสร้างสรรค์ หลักนี้ถือว่าเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่ใช้ในการถ่วงดุลย์ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประโยชน์ในสิทธิของ

ผู้สร้างสรรค์กับประโยชน์ในสิทธิสาธารณะ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์

คามประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหลักจำกัดสิทธินี้ เกิดขึ้นจากแนวคำพิพากษาของศาลในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์หรือในกลุ่มประเทศแองโกลแซกซอน ซึ่งวิวัฒนาการตามหลักการพิจารณาของศาลในลักษณะ case law และต่อมาจึงได้มีการรวบรวมเป็นบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรเพื่อให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์กฎหมายลิขสิทธิ์ในการร่างบทบัญญัติ Statute of Anne ซึ่งในปัจจุบันคัมระบบกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกาเรียกว่า "Fair Use" และในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษเรียกว่า "Fair Dealing" ส่วนในประเทศระบบประมวลกฎหมายจะใช้คำว่า "Exemption" หรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตามบางประเทศในระบบประมวลได้บัญญัติคำว่า "Fair Use" ไว้อย่างชัดเจน เช่นประเทศเยอรมัน นอกจากนี้หลักดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับในระหว่างประเทศ โดยเฉพาะตัวอย่างกฎหมายลิขสิทธิ์สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเรียกว่า Tunis model law on Copyright for developing countries ซึ่งประเทศสมาชิกของ WIPO และ UNESCO ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นที่เมือง Tunis ประเทศตูนีเซีย ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายได้พิจารณาถึงหลัก Fair Use และนำไปใช้ในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ภายในประเทศตน ซึ่งข้อพิจารณาหลักเกณฑ์การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม หรือ Fair Use นี้จะมีลักษณะกว้าง ๆ ทั่วไปที่นำมาพิจารณาในข้อเท็จจริงแต่ละกรณีโดยอาจพิจารณาองค์ประกอบทั่วไปได้ 4 ประการดังนี้

(1) พิจารณาถึงปริมาณและเนื้อหาสาระสำคัญของสัดส่วนระหว่างงานลิขสิทธิ์ทั้งหมดกับงานที่นำเอางานลิขสิทธิ์มาใช้

(2) พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานลิขสิทธิ์และลักษณะของการใช้งานลิขสิทธิ์โดยไม่คำนึงว่าจะ เป็นลักษณะ ในทางพาณิชย์หรือ เรื่องแสวงหากำไร

(3) พิจารณาถึงลักษณะของงานลิขสิทธิ์ว่ามีลักษณะอย่างไร

(4) การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้มีผลกระทบต่องานลิขสิทธิ์ในด้านการตลาดหรือคุณค่าของงานลิขสิทธิ์หรือไม่

หลักเกณฑ์ทั่วไปทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้ ได้ถูกนำมาพิจารณาเป็นองค์ประกอบทั่วไปในการพิจารณาคดีเฉพาะกรณีซึ่งศาลได้เคยวินิจฉัยเป็นแนวบรรทัดฐาน เฉพาะคดีและกลายเป็นหลักเกณฑ์ทางบทบัญญัติของทุกประเทศดังต่อไปนี้

1. การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อสนับสนุนในทางข่าวสารแก่สังคม ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่ามุ่งประสงค์ให้สังคมได้รับรู้ข่าวสารและความเป็นไปของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและความเคลื่อนไหวทางข่าวสารต่างๆ ปราบกฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(4) คือนำเอางานลิขสิทธิ์มาเสนอเป็นรายงานข่าวทางสื่อมวลชนได้ โดย ต้องมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

2. หลักการจำกัดสิทธิในการนำออกสู่สาธารณะ หลักเกณฑ์นี้สืบเนื่อง จากสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งมีสิทธิในการนำเอางานลิขสิทธิ์ของตนออกโฆษณาหรือแสดงให้ ปราบกฏในสาธารณสถาน แต่จะถูกจำกัดสิทธิ์ลงโดยอาจนำงานลิขสิทธิ์ออกแสดงโดยไม่จำเป็นต้อง ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่นกรณีนำออกแสดงในทางส่วนตัว ซึ่งตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(2)

3. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่ออ้างอิง วัตถุประสงค์ในการจำกัด สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในกรณีนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในการขยายความคิดหรือปัญหา ความรู้โดยมีงานลิขสิทธิ์เป็นสิ่งสนับสนุนความคิดและความรู้ และถือว่าการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อ การอ้างอิงเป็นการกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์ หรือ เจ้าของลิขสิทธิ์ มากจนเกินไปเนื่องจาก เป็นลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์จำนวนน้อย หลักการใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่ออ้างอิงอาจมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับประ เภทของงานลิขสิทธิ์ นั้น ๆ โดยอาจพิจารณาได้ดังนี้

(1) งานวรรณกรรมอาจพิจารณาว่าเป็น เพียงการคัดทอน บทความสั้น ๆ และมิใช่การแทนที่งานลิขสิทธิ์นั้น

(2) งานศิลปกรรม อาจพิจารณาว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อการสาธิตหรือเป็นตัวอย่างในการอธิบายเท่านั้น จึงถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม

(3) งานดนตรีกรรม การใช้งานดนตรีกรรมจะใช้ได้เพื่อการ อ้างอิงนั้นจะเป็นลักษณะรูปแบบที่นำมาแทรกกับวรรณกรรม เพื่อสำหรับการสอนหรือวิจารณ์หรือนำเอาดนตรีกรรมมาบางส่วน เพื่อทำเอกสารประกอบการสอนหรือโต้เถียงปัญหา

4. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษา เป็น หลักที่พิจารณาวัตถุประสงค์เพื่อนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ในการ เรียนการสอนของครูผู้สอนหรืออาจารย์ ในสถานบันการศึกษา รวมทั้งนักเรียนนักศึกษาในสถาบันโดยอาจนำงานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำ เพื่อกล่าวอ้าง

ค้นคว้าซึ่งอาจพิจารณาถึงหลักทั่วไปโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความยาวของงานลิขสิทธิ์ที่คัดลอกมาใช้ดังนี้

(1) กฎหมายควรกำหนดอนุญาตให้ใช้งานลิขสิทธิ์ได้เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลาการคุ้มครองตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้โดยไม่คำนึงว่าการใช้งานลิขสิทธิ์นี้ได้ทำซ้ำหรือคัดลอกมาเป็นความยาวมากน้อยเพียงใด

(2) การใช้งานลิขสิทธิ์โดยย่อเรื่องบางตอนในหนังสือ เป็นสิ่งที่กระทำได้

(3) การใช้งานลิขสิทธิ์อาจกำหนดโดย เครื่องครัดในเรื่องความยาวของงานลิขสิทธิ์ที่นำมาใช้ก็ได้ เช่นกำหนดไม่เกิน 1,000 คำสำหรับงานวรรณกรรม เป็นต้น

5. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์ของห้องสมุด กรณีนี้เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยบรรณารักษ์ห้องสมุด ทั้งนี้สืบเนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางการศึกษา รวมทั้งแหล่งความรู้ทางวัฒนธรรม ปัจจุบันการใช้งานลิขสิทธิ์ของห้องสมุดรวมถึงการทำซ้ำโดยเครื่องถ่ายสำเนาเอกสารที่เรียกว่า reprography หรือ photographie สำหรับกฎหมายไทยคือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 33

6. หลักการทำซ้ำแก่งานศิลปกรรมหรือสถาปัตยกรรมอันปรากฏต่อสาธารณชน เป็นหลักเกณฑ์ที่กระทำซ้ำซึ่งงานศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมที่ปรากฏเปิดเผยถาวรในสาธารณชน สืบเนื่องจากเหตุผลที่ว่างานดังกล่าวปรากฏอย่างถาวรต่อสาธารณชนแล้วจึงเป็นสิ่งที่สาธารณชนได้รับรู้อยู่แล้ว และผู้สร้างสรรค์ได้รับความเสียหายไม่มากเกินไป

7. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการพิจารณาคดีในศาลหรือเพื่อประโยชน์แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ เหตุผลของหลักเกณฑ์นี้คือเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแผ่นดินและประโยชน์ในทางศาล ซึ่งปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(5)

8. การใช้งานลิขสิทธิ์โดยการบันทึกภาพและเสียงชั่วคราว หลักเกณฑ์นี้เป็นผลสืบเนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่อันเกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพและอยู่ในการควบคุมขององค์กรกระจายเสียง (Broadcasting Organization) โดยยินยอมให้สถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ทำการบันทึกซ้ำซึ่งเสียงและหรือภาพไว้ชั่วคราว เพื่อใช้ในกิจการของสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์นั้น ๆ เองในคราวต่อไปโดยจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการดังนี้

(1) สถานีผู้ทำการบันทึกเสียงและหรือภาพซ้ำจะกระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้รับอนุมัติจากผู้สร้างสรรค์หรือได้รับอนุญาตตามบทบัญญัติของกฎหมาย เท่านั้น

(2) การกระทำซ้ำกระทำได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการนำมาแพร่เสียงแพร่ภาพภายในระยะเวลาที่ได้รับการอนุญาตเท่านั้น

(3) งานลิขสิทธิ์ที่ถูกบันทึกซ้ำจะต้องถูกทำลายก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาอันแน่นอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งปกติทั่วไปกฎหมายส่วนใหญ่บัญญัติกำหนดระยะเวลาไว้ประมาณ 6 เดือนถึง 1 ปี นับแต่วันที่ใช้งานบันทึกซ้ำชั่วคราวครั้งแรก

(4) การทำซ้ำซึ่งงานลิขสิทธิ์ ผู้กระทำซ้ำหรือทำการบันทึกซ้ำคือสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ และองค์กรกระจายเสียงเท่านั้น ซึ่งการกระทำซ้ำจะต้องกระทำด้วยเครื่องอุปกรณ์ของสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแพร่เสียงและหรือแพร่ภาพของสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์นั้น ๆ เอง

(5) งานบันทึกซ้ำชั่วคราวนั้น ห้ามโอนให้แก่ผู้อื่น และห้ามนำออกให้เช่า ให้ยืมหรือแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น

(6) ถ้างานลิขสิทธิ์ที่บันทึกซ้ำมีประโยชน์หรือคุณค่าทางเอกสารอาจทำสำเนาเพื่อเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานหรือหน่วยเก็บรักษาเอกสารโดยเฉพาะ

4. การอนุญาตให้ใช้สิทธิด้วยความไม่สมัครใจ (Non Voluntary

Licence) หลักจำกัดสิทธิในกรณีนี้หมายถึงการที่ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์จะถูกผูกพันในการที่ต้องอนุญาตให้บุคคลอื่น ใช้งานลิขสิทธิ์ของตนโดยผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม เป็นธรรม หรืออาจหมายถึงความถึงสิทธิเด็ดขาดในค่าตอบแทนของเจ้าของลิขสิทธิ์ถูกจำกัดลดทอนให้ลดน้อยลง เพราะถูกกำหนดให้ยอมรับตามอัตราที่กฎหมายได้กำหนดไว้เท่านั้น หลักนี้จึงแตกต่างกับการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) เพราะการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมผู้ใช้อาจใช้งานลิขสิทธิ์ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่ต้องเสียค่าตอบแทนใด ๆ แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ สำหรับเหตุผลที่มีข้อจำกัดสิทธิในกรณีนี้ เพราะเหตุผลทางปฏิบัติ 2 ประการคือ

(1) เพื่อแก้ปัญหาในทางปฏิบัติอันสืบเนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่นำงานลิขสิทธิ์ออกเผยแพร่แก่สาธารณชนด้วยการแพร่เสียงและหรือแพร่ภาพออกอากาศ การดำเนินการขออนุญาตต่อผู้สร้างสรรค์จะเป็นการยุ่งยากลำบาก เพราะการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่จะต้องอาศัยความสะดวกรวดเร็ว ดังนั้น จึงต้องกำหนดวิธีการที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ได้อย่างรวดเร็วและผู้สร้างสรรค์ได้รับผลตอบแทนในการใช้งานลิขสิทธิ์ออกเผยแพร่ด้วยซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดคือการอนุญาตให้ใช้สิทธิด้วยความไม่สมัครใจ

(2) การแพร่เสียงแพร่ภาพในงานลิขสิทธิ์มีลักษณะบริหารงานในรูปองค์กรกระจายเสียง การจ่ายค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์จึงควรรับผิดชอบร่วมกันในสถานีวิทยหรือสถานีโทรทัศน์ทั้งหมด ซึ่งวิธีการที่เหมาะสมในการจัดเก็บค่าตอบแทนคือหลักการอนุญาตให้ใช้สิทธิด้วยความไม่สมัครใจซึ่งจะเป็นการบริหารสิทธิร่วมกัน

สำหรับประเภทของหลักการอนุญาตให้ใช้สิทธิด้วยความไม่สมัครใจ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

(1) การบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิ (Compulsory Licence) เป็นกรณีที่กฎหมายลิขสิทธิ์ได้บัญญัติรับรองให้ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์ถูกผูกพันให้ยอมรับถึงการที่บุคคลที่สามได้นำงานลิขสิทธิ์ของตนไปใช้ได้โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ถูกจำกัดสิทธิในการทำข้อตกลงตามสัญญา เช่น การเลือกคู่สัญญา จำนวนค่าตอบแทน เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรกระจายเสียงจะเป็นผู้ดำเนินการแทนผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์

(2) การบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิตามกฎหมายบัญญัติ (Statute Licence or Legal Licence) เป็นการบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ว่าผู้ใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์เป็นลักษณะค่าธรรมเนียม ซึ่งถูกกำหนดจำนวนแน่นอนตายตัวโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะแจกจ่ายค่าตอบแทนในค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ตามระเบียบและวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้

หลักเกณฑ์ทั้ง 2 กรณีต่างกันที่การบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิ (Compulsory Licence) เป็นกรณีที่ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์อาจตกลงกับเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ในเรื่องค่าตอบแทน เพราะมิได้มีการกำหนดเป็นอัตรามาตรฐาน เว้นแต่ผู้กรณัดตกลงกันไม่ได้เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงจะเข้ามามีบทบาทกำหนดค่าตอบแทน ส่วนการบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิตามกฎหมายบัญญัติ (Statute Licence) เป็นการกำหนดค่าตอบแทนแน่นอนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและจ่ายค่าตอบแทนตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดตามกฎหมายซึ่งให้อำนาจหน้าที่ไว้

เกี่ยวกับหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม Fair Use หรือข้อยกเว้นการละเมิด (Exemptions) ในแต่ละประเทศมีหลักเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกัน โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของระบบลิขสิทธิ์ที่มีขอบเขตการใช้งาน เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนมากน้อยเพียงใด ความที่กล่าวมาแล้วข้างต้นซึ่งอาจพิจารณาหลักเกณฑ์ของแต่ละประเทศได้ดังนี้

1. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายไทย ปรากฏในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 หมวดที่ 5 มาตรา 30 ถึงมาตรา 41 ยกเว้นมาตรา 32 ซึ่งเป็นข้อจำกัดสิทธิในกรณีที่กฎหมายถือว่าเป็นงานอันไม่มีลิขสิทธิ์ เช่น ระเบียบ กฎหมาย เป็นต้น สำหรับหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในกฎหมายไทยใช้คำว่า "ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์" ซึ่งอาจพิจารณาได้ดังนี้

(1) เป็นการใช้อย่างสมควร คือหมายความว่า การใช้เพื่อประโยชน์ตนเองหรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลในครอบครัวหรือญาติมิตร ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30 (2)

(2) การใช้เพื่อประโยชน์ของสังคม ซึ่งแม้จะมีการดำเนินการหากำไรก็ยังคงถือว่าเป็นการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ นำงานลิขสิทธิ์มาใช้เพื่อตีพิมพ์วิจารณ์ หรือแนะนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30 (3) และกรณีเกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการกล่าวคัดลอก เลียน หรืออ้างอิงบางตอนตามสมควร โดยมีการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 31 นอกจากนี้ยังได้แก่กรณีตามมาตรา 30 (4) ซึ่งบัญญัติให้ใช้งานลิขสิทธิ์มานำเสนอรายงานข่าวทางสื่อมวลชน โดยมีการรับรู้ถึงการ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเสนอข่าวได้ทั้งทางวิทยุโทรทัศน์ ฯลฯ

(3) การใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมแต่ห้ามมิให้ดำเนินการเพื่อหากำไร กรณีนี้เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษา และที่ห้ามมิให้หากำไรก็เนื่องจากงานลิขสิทธิ์ในทางการศึกษาเป็นงานที่ใช้ในวงจำกัด ดังนั้น ถ้าหากยินยอมให้มีการทำสำเนา มากเกินไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์ได้มาก หลักเกณฑ์นี้ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ดังนี้คือ ตามมาตรา 30 (6) เพื่อประโยชน์ในการสอนของคนซึ่ง

หมายถึงครูผู้สอนเท่านั้น ตามมาตรา 30 (7) ใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการคัดลอก ทำสำเนาตัดแปลง
บางส่วนหรือคัดลอกหรือทำมัลติมีเดียโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
เพื่อแจกจ่ายแก่นักเรียนในชั้นเรียนหรือสถาบันศึกษา ตามมาตรา 30 (8) นำมาใช้เพื่อการ
ถวายเป็นอนุสรณ์ในการสอบและตามมาตรา 33 การทำซ้ำโดยบรรณาธิการของห้องสมุด เพื่อ
ประโยชน์ในทางการศึกษาโดยทำให้แก่ห้องสมุดอื่นหรือให้บุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ในการวิจัย
ค้นคว้า

นอกจากนี้ตามมาตรา 34 กฎหมายยินยอมให้นำวัสดุทัศนวัสดุหรือ
ภาพยนตร์ออกโฆษณาตามความเหมาะสม โดยมีได้จัดดำเนินการเพื่อหากำไร คือการนำออก
ให้ฟังหรือชมเพื่อความบันเทิงในสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม สถานพักผ่อนหย่อนใจ
สถานขนส่งหรือยานพาหนะ และการนำออกให้ฟังหรือชมเพื่อความบันเทิงโดยสมาคม มูลนิธิ
หรือองค์การอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการ
สังคมสงเคราะห์

(4) การกระทำที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่เสียหายหรือเจ้าของลิขสิทธิ์
อาจได้ประโยชน์จากการนั้น ซึ่งได้แก่

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา

35 การกระทำต่องานศิลปกรรมที่ดั่งเปิดเผยประจำอยู่ในที่สาธารณะไม่ว่าจะเป็นการวาดเขียน
การเขียนระบายสี การก่อสร้าง การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การ
ถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ การแพร่ภาพหรือกระทำการใด ๆ ในทำนองเดียวกัน

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา

36 ให้ใช้งานลิขสิทธิ์ในงานสถาปัตยกรรมด้วยการวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะ
ลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ หรือการแพร่
ภาพ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้เพราะเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าว เป็นลักษณะ
การใช้เพื่อเป็นการเผยแพร่งานสถาปัตยกรรมนั้น ๆ

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา

37 บัญญัติให้ใช้งานศิลปกรรมเป็นส่วนประกอบในการถ่ายภาพหรือถ่ายภาพยนตร์

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา

38 เกี่ยวกับการกระทำต่องานลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมซึ่งมีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็น

เจ้าของอยู่ด้วย การที่ผู้สร้างสรรค์คนเดียวกันได้ทำศิลปกรรมนั้นอีกในภายหลังในลักษณะที่เป็นการทำซ้ำบางส่วนกับศิลปกรรมเดิมหรือใช้แบบพิมพ์ ภาพร่าง แผนผัง แบบจำลอง หรือข้อมูลที่ได้จากการศึกษาที่ใช้ในการทำศิลปกรรมเดิม ถ้าปรากฏว่าผู้สร้างสรรค์มิได้ทำซ้ำหรือออกแบบในส่วนอันเป็นสาระสำคัญของศิลปกรรมเดิม

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 35 ยินยอมให้กระทำการอันสถาปนากรรมเพื่อบูรณะอาคารนั้น ในรูปแบบเดิม

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 40 ให้ใช้งานลิขสิทธิ์ที่สิ้นสุดอายุแห่งการคุ้มครองแล้วออกโฆษณาได้

(5) การใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการหรือของรัฐ แบ่งออกได้ 2 กรณี คือ

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30 (5) คือใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ

- กรณีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 41 บัญญัติว่าการทำซ้ำให้แก่บุคคลใด ๆ เพื่อประโยชน์ของทางราชการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้และที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

2. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายเยอรมัน ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1965 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1985 โดยอาจพิจารณาได้ดังนี้

(1) ตามความหมายทั่วไป กฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมันปี ค.ศ. 1965 ได้บัญญัติความหมายกว้าง ๆ ของการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมไว้ในมาตรา 24 (1) ซึ่งบัญญัติหมายถึงการได้สร้างสรรค์งานชิ้นใหม่อย่างอิสระด้วยการใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นอย่างเป็นธรรมโดยไม่จำเป็นต้องรับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน

(2) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการบริหารงานทางศาลและความปลอดภัยของสาธารณะ ตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 45

(3) การใช้งานลิขสิทธิ์มารวบรวมเพื่อประโยชน์ทางศาสนาหรือในโรงเรียนหรือในการสอน ตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน มาตรา 46 ซึ่งมีข้อสังเกตพิเศษคือ ต้องแสดงการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่นำมาใช้โดยกล่าวให้ชัดเจนในบทนำหรือส่วนอื่น ๆ หรือส่งจดหมายลงทะเบียนให้ผู้สร้างสรรค์ทราบก่อน ถ้าไม่ทราบที่อยู่ถาวรหรือชั่วคราวของผู้สร้างสรรค์อาจจะทำการปิดประกาศ ณ สำนักงานแถลงข่าวของราชการ

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้จ่ายค่าตอบแทนในการใช้งานลิขสิทธิ์

(4) การนำงานลิขสิทธิ์มาแพร่เสียงแพร่ภาพในโรงเรียน ตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 47 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1985 ได้กำหนดให้ใช้งานลิขสิทธิ์ออกแพร่เสียงแพร่ภาพในโรงเรียนและสถาบันเพื่อเยาวชน โดยต้องทำรายงานสำเนาภายในเวลาปีการศึกษานั้น ๆ และเสียค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ตามสมควร

(5) การใช้งานลิขสิทธิ์ในคำปราศรัย คำสุนทรพจน์ ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 48 จะต้องเป็นคำปราศรัย สุนทรพจน์ ซึ่งเกี่ยวกับปัญหาประจำวันโดยอาจพิมพ์เผยแพร่ในลักษณะเหตุการณ์ข่าวสารปัจจุบัน นอกจากนี้คำสุนทรพจน์ที่กล่าวในกลุ่มประชาคมหรือสถาบันทางศาสนาอาจนำมาทำซ้ำและเผยแพร่ แต่ห้ามมิให้นำมารวบรวมใหม่

(6) การใช้งานลิขสิทธิ์อื่นเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ที่เป็นบทความและคำบรรยายเฉพาะที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนาและปัญหาประจำวันเท่านั้น ด้วยการออกแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยการใช้งานลิขสิทธิ์เช่นนี้จะต้องเสียค่าตอบแทนการใช้งานในลักษณะรวมกลุ่มผู้สร้างสรรค์ (collecting society) ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 49 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1985

(7) การใช้งานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำเพื่อวัตถุประสงค์ในการรายงานข่าว ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 50

(8) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิง ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 51 มีหลักเกณฑ์สรุปได้ดังนี้คือ กำหนดเป็นการอ้างอิงในงานวิทยาศาสตร์ กฎหมายยินยอมให้อ้างอิงจำนวนมาก (major quotations) แต่ถ้าหากเป็นงานวรรณกรรมอ้างอิงในจำนวนส่วนน้อย (minor quotations) และสำหรับงานดนตรีกรรมอ้างอิงได้เฉพาะเนื้อเพลง

(9) การนำงานลิขสิทธิ์ออกปรากฏในสาธารณชนโดยมิได้มุ่งหวังกำไรซึ่งปรากฏตามมาตรา 52 ในกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. 1985 โดยยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการโฆษณาในงานลิขสิทธิ์ในสถานสงเคราะห์ทางสังคมต่าง ๆ เช่น สถานสงเคราะห์คนชรา สถานสวัสดิการเยาวชน โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ถ้าหากเป็นการโฆษณาโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรหรือเก็บค่าเข้าชมรายการ

แต่ถ้าหากเป็นการโฆษณาในกรณีที่ เป็นบริการทางสังคมในด้านศาสนาหรือพิธีในโบสถ์ต้องเสียค่าตอบแทนพอสมควรแก่ผู้สร้างสรรค์ในการได้ใช้งานลิขสิทธิ์

อย่างไรก็ตามทั้ง 2 กรณีดังกล่าวข้างต้นมิให้ใช้บังคับกับงานลิขสิทธิ์ที่แสดงบนเวทีการแสดง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ ภาพยนตร์ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสมอ

(10) การใช้งานลิขสิทธิ์โดยการทำซ้ำ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวและเพื่อการใช้ส่วนบุคคล ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 53 และ 54 ซึ่งมาตรา 53 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 1985 โดยมีบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อส่วนตัวจากอุปกรณ์เครื่องมือทำซ้ำ เช่น เครื่องวีดีโอเทป เครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า เครื่องถ่ายสำเนาเอกสาร ทั้งนี้เพราะเครื่องทั้งหลายดังกล่าวเป็นอุปกรณ์ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการทำซ้ำโดยแพร่หลาย

การทำซ้ำเพื่อส่วนตัวหรือส่วนบุคคลกฎหมายกำหนดให้ทำได้เพียง 1 สำเนา และอาจทำได้มากกว่า 1 สำเนา เมื่อเป็นการใช้ส่วนตัวในด้านงานวิทยาศาสตร์

หรือใช้งานลิขสิทธิ์เป็นต้นฉบับ หรือเกี่ยวกับงานแพร่เสียงแพร่ภาพซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน หรืองานลิขสิทธิ์ในหนังสือพิมพ์ วารสาร ที่เลิกจำหน่ายมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยใช้ได้เพียงส่วนน้อยในงานลิขสิทธิ์นั้น

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับงานลิขสิทธิ์ในหนังสือพิมพ์ วารสาร ที่อาจนำมาใช้ได้จะต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ดังนี้ คือ ทำสำเนาเพื่อการสอนและการสอบในสถาบันการศึกษาที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าเท่านั้น

กรณีการทำซ้ำในงานทั้งหมดนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะทำซ้ำในงานแผนภูมิในงานดนตรีกรรม หรืองานลิขสิทธิ์ทั้งหมดจากหนังสือหรือวารสารซึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจทำซ้ำด้วยมือเท่านั้น โดยต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์

สำเนางานลิขสิทธิ์ที่ทำขึ้นเพื่อส่วนตัวหรือส่วนบุคคลนั้น ห้ามนำออกเผยแพร่ แต่อาจกระทำได้ในกรณีหนังสือพิมพ์หรืองานลิขสิทธิ์นั้นไม่ได้พิมพ์อีกแล้ว หรืองานลิขสิทธิ์เสียหายบางส่วนหรือสูญหายไปโดยทำขึ้นใหม่เพื่อแทนสำเนางานลิขสิทธิ์เดิม

สำหรับการทำซ้ำในคำบรรยายด้วย เครื่องวีดีโอ เทปและเครื่องเสียงหรือทำซ้ำในงานศิลปะประยุกต์ งานสถาปัตยกรรม กฎหมายยินยอมให้กระทำได้เมื่อได้รับความยินยอมจาก เจ้าของลิขสิทธิ์

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ เยอรมัน ได้แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อปี ค.ศ. 1985 โดยบัญญัติให้มีการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัวหรือส่วนบุคคลด้วยเครื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเก็บจากผู้ผลิตอุปกรณ์เครื่องทำซ้ำและผู้ผลิตแถบบันทึกเสียงและแถบบันทึกภาพ (เทปเปล่า) หรือผู้ผลิตเครื่องถ่ายภาพเอกสารซึ่งรวมถึงผู้นำเข้าสินค้าทั้งหลายดังกล่าว แต่ในกรณีเกี่ยวกับการทำซ้ำด้วยเครื่องถ่ายภาพเอกสารถ้าหากได้นำไปใช้ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย สถาบันฝึกอบรม สถาบันการศึกษาต่าง ๆ สถาบันวิจัย ห้องสมุดสาธารณะซึ่งสถาบันผู้ควบคุม เครื่องถ่ายภาพเอกสารจะต้องเสียค่าตอบแทนอย่างเป็นทางการให้เจ้าของลิขสิทธิ์ โดยพิจารณาจากประเภทของ เครื่องและประโยชน์การใช้สอยของ เครื่องถ่ายภาพ เอกสารรวมทั้งทำเลที่ตั้ง ส่วนอัตราการเก็บค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัวหรือส่วนบุคคลจากผู้ผลิตและผู้นำเข้าซึ่งอุปกรณ์เครื่องมือทำซ้ำ กฎหมายจะบัญญัติอัตราแบ่งตามประเภทของ เครื่อง

อัตราความเร็วในการเล่นบันทึกซ้ำต่อชั่วโมง หรือประสิทธิภาพของเครื่องถ่ายเอกสารและ
การจัดเก็บ การแจกจ่ายค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการบริหารในรูปแบบรวมกลุ่ม
ผู้สร้างสรรค์ (Collecting Society)

(11) การทำซ้ำโดยองค์กรกระจายเสียง กฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน
ค.ศ. 1965 มาตรา 54 บัญญัติให้บันทึกซ้ำทั้งเสียงและภาพเพื่อการออกอากาศในสถานีวิทยุ
สถานีโทรทัศน์ตนเอง แต่งานจะต้องถูกทำลายภายใน 1 เดือนนับแต่ที่ได้ออกอากาศแพร่เสียง
แพร่ภาพซึ่งงานลิขสิทธิ์นั้นครั้งแรก เว้นแต่งานลิขสิทธิ์นั้นมีคุณค่าทางเอกสารของหน่วยงาน
ราชการก็อาจเก็บรักษาไว้ได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้สร้างสรรค์

(12) การทำซ้ำและการแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยผู้
ประกอบกิจการค้า อุตสาหกรรม ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา
56 ยินยอมให้ผู้ประกอบกิจการค้าอุตสาหกรรม ผู้ขาย ผู้ซ่อมแซม เกี่ยวกับอุปกรณ์การบันทึกซ้ำ
และอุปกรณ์เครื่องสื่อสาร เครื่องรับในการออกอากาศทำการบันทึกซ้ำหรืองานลิขสิทธิ์
ออกแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชน เมื่อมีความจำเป็นในการนำเอาเครื่องออกแสดงนิทรรศการ
สินค้าและ เมื่อเสร็จสิ้นในการใช้แล้วจะต้องทำลายสำเนางานนั้น เสีย

(13) การทำซ้ำเพื่อสนับสนุนงานลิขสิทธิ์ กล่าวคือยินยอมให้ทำ
ซ้ำ เผยแพร่ นำออกแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชนซึ่งงานลิขสิทธิ์ได้กำหนด เป็นการสนับสนุน
งานลิขสิทธิ์นั้น ซึ่งปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 57

(14) การทำซ้ำและเผยแพร่งานศิลปกรรม ปรากฏตามมาตรา
58 ในกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 กฎหมายให้ในงานศิลปกรรมออกแสดงในงาน
แสดงสินค้าหรือการประมุขายทอดตลาดโดยอาจนำงานศิลปกรรมนั้น เป็นรายการสินค้าตัวอย่าง
เพื่อใช้ในงานแสดงสินค้าหรือการประมุขายทอดตลาดนั้น ๆ

(15) การทำซ้ำในงานลิขสิทธิ์ที่ปรากฏ เปิดเผยในสาธารณสถาน
หลักเกณฑ์ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 59 เช่น รูปปั้นตามถนน
สาธารณะ

(16) การทำซ้ำในภาพบุคคล ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน
ค.ศ. 1965 มาตรา 60 ทั้งนี้เพราะภาพบุคคลเป็นสิทธิส่วนบุคคล (Right of Privacy or
Personality Right) ตามกฎหมายแห่งเยอรมัน ดังนั้น กฎหมายจึงยินยอมให้บุคคลที่ว่าจ้าง

ให้วาดภาพ หรือให้ถ่ายภาพบุคคลมีสิทธิในการทำซ้ำซึ่งภาพบุคคลดังกล่าวโดยรวมถึงทายาท
ในครอบครัวของผู้ว่าจ้างด้วย

(17) ข้อห้ามมิให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงงานลิขสิทธิ์ เมื่อนำงานลิขสิทธิ์
มาใช้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ปราบกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 62

(18) การแสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงาน
ลิขสิทธิ์ที่นำมาใช้ตามมาตรา 63 ในกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 ดังนี้

- กรณีตามมาตรา 45 (1) การทำซ้ำในการพิจารณา
คดีของศาล

- กรณีตามมาตรา 46 การใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อรวบรวม
เป็นงานในทางศาสนาหรือโรงเรียน หรือในการสอน

- กรณีตามมาตรา 47 การใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อแพร่ เสียง
แพร่ภาพในโรงเรียน

- กรณีตามมาตรา 48 การใช้งานลิขสิทธิ์ เกี่ยวกับคำ
กล่าวสุนทรพจน์

- กรณีตามมาตรา 50 การนำงานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำใน
การรายงานข่าว เหตุการณ์ประจำวัน

- กรณีตามมาตรา 51 การใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่ออ้างอิง

- กรณีตามมาตรา 58 การใช้งานศิลปกรรม เป็นตัวอย่าง

ในรายการสินค้าเพื่อการแสดงนิทรรศการสินค้า

- กรณีตามมาตรา 59 การใช้งานลิขสิทธิ์ที่ปรากฏ

เปิดเผยอยู่ ณ สาธารณสถาน

- กรณีตามมาตรา 61 การบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิใน

งานบันทึกเสียง

3. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายฝรั่งเศส ตาม
กฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1957 ได้บัญญัติข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ในมาตรา
41 ค่อมามีการแก้ไขใหม่เพิ่มเติม เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ. 1985 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) การนำงานลิขสิทธิ์ออกแสดงในทางส่วนตัวซึ่งบัญญัติเพิ่มเติม

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 1985 มาตรา 29 (1) ปัญหาคือขอบเขตในการแสดงงานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัวนั้นกฎหมายฝรั่งเศสถือสายกลางให้มีความหมายถึงการแสดงให้ปรากฏในสถานที่ซึ่งมีลักษณะใช้ เป็นแหล่งนัดพบของบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งหลักนี้อยู่ระหว่างขอบเขตที่จำกัดที่ถือว่า จะต้อง เป็นกรณีตาย ในครอบครัวกับขอบเขตที่ขยายไปถึงกรณีบุคคลในโรงแรมหรือสมาคม

(2) การทำซ้ำซึ่งสำเนาในงานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

กฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศส ค.ศ. 1985 มาตรา 29 (1) ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยเคร่งครัด และตามกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับเพิ่มเติมนี้ได้บัญญัติให้ใช้คำตอบแทนในการใช้งานลิขสิทธิ์ด้วย เครื่องทำซ้ำหรือบันทึกซ้ำโดยเก็บจากผู้ผลิตเครื่องอุปกรณ์ทำซ้ำ ซึ่งเป็นหลักเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน แต่แตกต่างกันที่กฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสมิได้มีการเรียกเก็บค่าตอบแทนจากเครื่องถ่ายสำเนาเอกสารและอุปกรณ์บันทึกซ้ำแต่เรียกเก็บเฉพาะจากแถบบันทึกเสียงและแถบบันทึกภาพเปล่าเท่านั้น สำหรับอัตราเกี่ยวกับค่าตอบแทนกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสกำหนดให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและอีกส่วนหนึ่งจากองค์กรผู้สร้างสรรค์เป็นผู้ร่วมพิจารณาโดยพิจารณาจากประเภทของเครื่องบันทึกซ้ำ และความยาวของเทปเปล่าที่เล่นได้ และการจัดเก็บ แจกจ่าย ให้กระทำในลักษณะรวมกลุ่มของผู้สร้างสรรค์

(3) การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้เพื่ออ้างอิง ปรากฏตามกฎหมาย

ลิขสิทธิ์ฝรั่งเศส ค.ศ. 1957 มาตรา 41 และกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. 1985 ได้บัญญัติว่า การใช้งานลิขสิทธิ์บางส่วนมาอ้างอิงหรือนำมาเพื่อการวิเคราะห์ ในงานวิจารณ์ ได้เทียบ อบรม หรือในงานวิทยาศาสตร์และการเสนอข่าวสาร หรือวิจารณ์ทางหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่กระทำได้ โดยรับรู้ถึงแหล่งที่มาของงานลิขสิทธิ์ ซึ่งในกรณีนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสถือว่าการอ้างอิงนั้นจะต้องอ้างอิงในงานลิขสิทธิ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้น (short quotations) ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายเยอรมันที่แบ่งลักษณะการใช้ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์ทั้งหมดเพื่ออ้างอิงได้ในกรณีที่วิจารณ์ในหนังสือพิมพ์หรือแพร่เสียงแพร่ภาพเพื่อแสดงความเห็นทางการเมือง การบริหารของฝ่ายบริหาร การพิจารณาทางศาลโดยต้องรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงาน

(4) การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้เพื่อล้อเลียน ตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ฝรั่งเศส ค.ศ. 1957 และฉบับเพิ่มเติม ค.ศ. 1985 ได้บัญญัติรับรองการใช้งานลิขสิทธิ์ดังกล่าวนี้โดยถือหลักพิจารณา เช่นเดียวกับกฎหมายอังกฤษที่พิจารณาถึงหลัก Originality

ในกรณีนี้การใช้งานลิขสิทธิ์อาจมีลักษณะใช้อ้างอิงอยู่ด้วย ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสถือว่า ให้นำหลักเกณฑ์การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่ออ้างอิงมาพิจารณาประกอบ

(5) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ในทางเอกสาร เป็น บทบัญญัติเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ. 1985 มาตรา 29 ได้บัญญัติข้อยกเว้นการ ละเมิดลิขสิทธิ์ในสิทธิข้างเคียง เกี่ยวกับการแสดงของผู้แสดงว่าไม่มีสิทธิห้ามบุคคลอื่นทำซ้ำ หรือโฆษณางานลิขสิทธิ์ทั้งหลายที่คนมีสิทธิในการแสดง เกี่ยวกับงานแสดงของคนที่มีสาระสำคัญ เกี่ยวเนื่องกับหลักฐานทางเอกสาร

4. หลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายญี่ปุ่น กฎหมาย ลิขสิทธิ์ของญี่ปุ่นปัจจุบันคือกฎหมายลิขสิทธิ์ปี ค.ศ. 1970 ถือเป็นกฎหมายญี่ปุ่น ฉบับที่ 48 ได้ แบ่งหลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

4.1 หลักทั่วไป (General Rules) ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ญี่ปุ่น ปี ค.ศ. 1970 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมเป็นหลักทั่วไปใน Chapter 1 Section 1 Article 1 โดยถือว่าบทบัญญัตินี้เป็นแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งจะต้องมีความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้สร้างสรรค์ และสิทธิของ สาธารณชนเพื่อจะได้รับประโยชน์จากการใช้งานลิขสิทธิ์ในการพัฒนาการทางวัฒนธรรมต่อไป

4.2 หลักเฉพาะกรณี กฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 30 ถึงมาตรา 50 ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในประโยชน์ส่วนตัว (ตามมาตรา 30) จะมีการทำซ้ำได้ภายในขอบเขตจำกัด คือเพื่อส่วนบุคคลหรือในครอบครัว และตามมาตรา นี้ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 1983 โดยบัญญัติข้อยกเว้นให้มีการทำ สำเนาในลักษณะที่มีวัตถุประสงค์ทางการค้า ทั้งนี้สืบเนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพ ในการทำซ้ำโดยสะดวกรวดเร็ว และราคาประหยัด เช่น เครื่องถ่ายสำเนาเอกสาร เครื่อง บันทึกลำโพง เครื่องวีดิโอเทป จึงต้องมีบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการขยายขอบเขต ในการใช้ส่วนตัวที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้สร้างสรรค์ นอกจากนี้การแปลความตามมาตรานี้จะต้อง ตีความโดยเคร่งครัดมิให้หมายถึงเพื่อการใช้ในทางส่วนตัวสำหรับธุรกิจและอุตสาหกรรม

(2) การทำซ้ำสำหรับใช้ในท้องสมุทสาธาณะ (ตาม มาตรา 31) เป็นการกระทำซ้ำของท้องสมุทสาธาณะ ซึ่งกฎหมายรับรองเท่านั้น

(3) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิง (ตามมาตรา

32) แบ่งเป็น 2 กรณีคือ

- ตามมาตรา 32(1) การใช้อ้างอิงจะต้องเป็นกรณีที่มีเหตุผลและปฏิบัติโดยชอบธรรม เช่นการอ้างอิงในการรายงานข่าวสาร การวิจัยค้นคว้า เป็นต้น ในกรณีนี้เห็นได้ว่าการอ้างอิงอาจมีได้ในกรณีอื่น ๆ ได้อีก เช่นเพื่อการล้อเลียน ทั้งนี้เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ญี่ปุ่น มาตรา 32(1) บัญญัติหลักเกณฑ์กว้าง ๆ โดยยกตัวอย่างประกอบไว้เพื่อการแปลความเท่านั้น และอาจปรับใช้กับหลักทั่วไปในมาตรา 1

- ตามมาตรา 32(2) กฎหมายยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ มาทำซ้ำเพื่ออ้างอิง อธิบาย ตรวจสอบ อ้างข้อมูลในทางสถิติ นอกจากนื่องานลิขสิทธิ์ทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นของรัฐบาลกลางหรือเทศบาลอาจถูกนำมาใช้ได้เพื่อเสนอข่าวสาร แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายยินยอมให้กระทำซ้ำโดยเฉพาะกรณีที่มีผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้ห้ามไว้โดยชัดแจ้ง

(4) การใช้งานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ (ตามมาตรา 35) บุคคลที่มีอำนาจกระทำคือโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มีได้มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาผลกำไร สำหรับลักษณะและปริมาณนั้นจะต้อง เป็นการกระทำอันสมควร และได้รับความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานตามมาตรา 48 (1) และห้ามมิให้นำหลักเกณฑ์นี้บังคับ ใช้กับการทำการทำซ้ำในงานดนตรีกรรมที่ได้พิมพ์เป็น เนื้อเพลงลงในแผ่นกระดาษแล้ว หรือการทำซ้ำในภาพยนตร์เพื่อฉายในโรงเรียน รวมทั้งงานลิขสิทธิ์ลักษณะแบบฝึกหัดทบทวนการเรียน นอกจากนั้นการทำซ้ำตามมาตรา นี้เกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษา ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ต้อง เสียค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ เป็นจำนวนปี โดยใช้หลักการบังคับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่สมัครใจมาปรับใช้ด้วย

(5) การใช้งานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำเพื่อการสอบ (ตามมาตรา 36)

(6) การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ทำซ้ำ เพื่อประโยชน์แก่คนพิการตาบอด (ตามมาตรา 37) กฎหมายบัญญัติรับรองเพื่อช่วยเหลือคนพิการตาบอด ซึ่งอาจเป็นอักษรเบรลล์ หรือการบันทึกซ้ำด้วยเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้

(7) การนำงานลิขสิทธิ์ออกแสดงโดยมิได้มุ่งแสวงหาผลกำไร (ตามมาตรา 38) มาตรา นี้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่ญี่ปุ่นยินยอมให้นำงานลิขสิทธิ์ที่ได้ออกโฆษณาและนำออกแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชน และแพร่เสียงแพร่ภาพได้ในกรณีที่มีได้มีวัตถุประสงค์

เพื่อแสวงหากำไร คือไม่มีการเก็บค่าเข้าชม หรือค่าธรรมเนียมใด ๆ เช่น อาจเป็นการแสดงในงานของสมาคมการกุศลทั้งหลาย เป็นต้น

(8) การใช้งานลิขสิทธิ์จากบทความทางหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ (ตามมาตรา 39) ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์อาจทำซ้ำ นำออกแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งงานลิขสิทธิ์ที่เป็นบทความเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่ได้ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร การใช้ต้องแสดงการรับรู้ถึงความในเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย เว้นแต่จะห้ามมิให้ใช้งานลิขสิทธิ์นี้โดยชัดแจ้ง

(9) การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวกับคำกล่าวสุนทรพจน์ทางการเมือง (ตามมาตรา 40) คำกล่าวสุนทรพจน์ให้นำไปใช้ได้โดยอิสระเฉพาะกรณีเป็นคำกล่าวทางการเมืองที่กล่าวในสาธารณสถาน คำกล่าวในการพิจารณาตัดสินของศาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ห้ามมิให้รวบรวมคำกล่าวสุนทรพจน์ของผู้สร้างสรรค์คนใดคนหนึ่งมารวมเป็นเล่ม นอกจากนี้คำกล่าวสุนทรพจน์ในทางการเมืองซึ่งกล่าวโดยผู้แทนของรัฐบาลกลาง หรือระดับท้องถิ่นให้นำออกแพร่เสียงแพร่ภาพได้ เพื่อการบอกกล่าวให้ประชาชนทราบเท่านั้น การกระทำทั้ง 2 กรณีต้องแสดงการรับรู้ความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย

(10) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการรายงานข่าว เหตุการณ์ประจำวัน (ตามมาตรา 41) กฎหมายยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์ตามสมควร เพื่อบันทึกเป็นรายงานข่าว เหตุการณ์ประจำวัน โดยแสดงการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย

(11) การทำซ้ำในงานลิขสิทธิ์ เพื่อการพิจารณาทางศาล (ตามมาตรา 42) โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ลักษณะและปริมาณในการทำซ้ำ โดยจะต้องแสดงการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

(12) การใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการแปลงงานลิขสิทธิ์ เรียบเรียงเสียงประสานในงานดนตรีกรรม และดัดแปลงงานลิขสิทธิ์ (ตามมาตรา 43) กฎหมายยินยอมให้กระทำการดังกล่าว ในกรณีต่อไปนี้

- กรณีใช้งานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัว ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์อาจนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ได้เพื่อประโยชน์ในทางส่วนตัว

- กรณีงานลิขสิทธิ์เกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน

- กรณีงานลิขสิทธิ์ที่นำออกโฆษณาเพื่อการ

ศึกษาและทำซ้ำเพื่อสอนในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

นอกจากนี้อาจนำงานลิขสิทธิ์มาทำการแปลได้

ในการตีพิมพ์นี้อีกคือ

- การทำซ้ำของห้องสมุดโดยผู้ร้องขอและผู้ร้อง

ขอให้นำไปใช้เพื่อวิจัยค้นคว้าในทางส่วนตัว

- แปลงานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิง

- แปลงานลิขสิทธิ์ เพื่อการสอบหรือทดสอบและ

จากการทำซ้ำในอักษรเบรลล์

- แปลงานลิขสิทธิ์จากบทความในหนังสือพิมพ์

และวารสารตามมาตรา 39(1)

- แปลงานลิขสิทธิ์ในคำกล่าวสุนทรพจน์ทางการ

เมืองของผู้แทนรัฐบาลกลาง และระดับท้องถิ่นเพื่อการบอกกล่าวแก่ประชาชน

- แปลงานลิขสิทธิ์ เพื่อ เสนอข่าว เหตุการณ์ประจำวัน

- แปลงานลิขสิทธิ์ เพื่อการพิจารณาทางศาลหรือ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

(13) การใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการบันทึกซ้ำซึ่งงานลิขสิทธิ์

ชั่วคราว (ตามมาตรา 44) เป็นการบัญญัติเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานลิขสิทธิ์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพ เพื่อองค์กรกระจายเสียง เพื่อให้สถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์มีสิทธิในการบันทึกซ้ำชั่วคราวใช้ในการแพร่เสียงแพร่ภาพของสถานีของตน และสถานีจะ เกี่ยวงานบันทึกซ้ำไว้ในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน นับแต่ได้นำงานบันทึกซ้ำนั้นออกอากาศครั้งแรก

(14) การใช้งานลิขสิทธิ์ออกแสดงนิทรรศการใน

สาธารณะสถาน (ตามมาตรา 25) กรณีที่กฎหมายยินยอมให้ผู้สร้างสรรค์คนงานภาพถ่ายและศิลปกรรมออกแสดงนิทรรศการได้ เว้นแต่ศิลปกรรมตามมาตรา 45 (2) ซึ่งเป็นงานศิลปกรรมที่ได้ปรากฏเปิดเผยในสาธารณะสถาน

(15) การใช้งานศิลปกรรมหรือสถาบันดัตกรรมที่ปรากฏ

ในสาธารณะสถานโดยเปิดเผย โดยต้องแสดงการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย (ตามมาตรา 46)

(16) การใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการทำซ้ำในงานศิลปกรรม

เพื่อเผยแพร่แก่ผู้เข้าชมนิทรรศการ (ตามมาตรา 47) กฎหมายยินยอมให้ผู้จัดนิทรรศการงานแสดงศิลปกรรมหรืองานภาพถ่ายมีสิทธิกระทำการทำซ้ำซึ่งงานศิลปกรรมหรือภาพถ่ายลงใน เอกสารหนังสือ คู่มือหรือเพื่ออธิบายหรือแนะนำแก่ผู้เข้าชมนิทรรศการ และให้แสดงการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานด้วย

5. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายอังกฤษ ตามกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษเรียกว่า Fair Dealing ซึ่งเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ ต่อมาจึงบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะเฉพาะกรณี ตามคำวินิจฉัยของศาลที่ได้มีแนวบรรทัดฐานมาก่อน แต่อย่างไรก็ตาม บางกรณีศาลก็ได้ให้นำเอาหลักทั่วไปเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณชนในหลักคอมมอนลอว์มาใช้โดยถือว่าหลักสิทธิในประโยชน์ของสาธารณชนเป็นความชอบธรรมอย่างหนึ่ง ในการที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งการตีความบทบัญญัติร่วมกับหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ เป็นสิ่งที่กระทำได้ในระบบกฎหมายอังกฤษ

สำหรับความหมายของคำว่า Fair Dealing นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนแน่นอน แต่ถือหลักที่ว่าเป็นข้อกล่าวอ้างในการต่อสู้คดีเพื่อมิให้ต้องรับผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงเท่านั้น หรือเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนหากได้ใช้อย่างชอบธรรมซึ่ง เดิมพิจารณาจากงานของโจทก์และจำเลยว่างานจำเลยเป็นงานที่แข่งขันกับงานของโจทก์หรือไม่ กล่าวคือ เป็นการพิจารณาในเรื่องความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่งานลิขสิทธิ์ของโจทก์หรือไม่นั่นเอง แต่ในปัจจุบันกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษเริ่มพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการใช้งานลิขสิทธิ์ตามบทบัญญัติปี ค.ศ. 1956 เช่น เป็นการใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิจารณ์ ดิชม เพื่อประโยชน์ในทางการศึกษา เพื่อค้นคว้าหรือวิจัยในทางส่วนตัว เป็นต้น และนอกจากนี้บทบัญญัติในกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษยังได้บัญญัติถึงกรณีการทำซ้ำของห้องสมุดด้วย เครื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ สำหรับการตีความตามบทบัญญัติจะต้องตีความโดยเคร่งครัดมิให้เกินขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายบัญญัติ

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมกับหลักเรื่องการนำงานลิขสิทธิ์ในส่วนสาระสำคัญมาใช้ (Substantial Part) แต่เดิมทั้ง 2 หลักเป็นข้อพิจารณาตัดสินละเมิดลิขสิทธิ์โดยถือว่าการนำงานลิขสิทธิ์ในส่วนสาระสำคัญมาใช้จะเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยไม่ชอบธรรมเสมอ ดังนั้น การใช้งานลิขสิทธิ์จะเป็นธรรมหรือไม่จะขึ้นอยู่กับว่าได้ใช้งานลิขสิทธิ์ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือไม่ แต่ปัจจุบัน เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 หลักทั้ง 2 ประการจะแยกพิจารณาจากกัน กล่าวคือ การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือไม่จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการใช้งานลิขสิทธิ์เป็นหลัก ส่วนการใช้งานลิขสิทธิ์ในส่วนสาระสำคัญหรือไม่ จะเป็นข้อพิจารณารองลงมา ฉะนั้น

แม้ว่าตามข้อเท็จจริงบางกรณีจะเป็นการใช้ส่วนสาระสำคัญของงานลิขสิทธิ์ แต่ถ้ามีวัตถุประสงค์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ที่บัญญัติไว้แล้วก็ยังถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม อย่างไรก็ตามการพิจารณาถึงการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น อาจถือได้ว่าเป็นการพิจารณาถึงหลักข้อเท็จจริงเฉพาะกรณีที่เกิดขึ้น แต่อาจมีข้อพิจารณาในหลักทั่วไปซึ่งเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาดังนี้

- (1) การพิสูจน์ถึงวัตถุประสงค์ในการใช้งานลิขสิทธิ์
- (2) ปริมาณและคุณค่าของงานลิขสิทธิ์ที่นำมาใช้
- (3) สัดส่วนของงานลิขสิทธิ์กับงานวิจารณ์
- (4) การใช้งานลิขสิทธิ์เป็นการแข่งขันกับงานลิขสิทธิ์หรือไม่
- (5) งานที่ไม่ได้นำออกโฆษณาหรือแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชน

อาจถูกนำมาใช้โดยชอบธรรมได้

ดังนั้น ตามที่กล่าวข้างต้นจึงอาจพิจารณาหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 ดังนี้

1. กรณีเกี่ยวกับงานทั่วไป คืองานวรรณกรรม นาฏกรรมและดนตรีกรรม
แบ่งออกเป็น

- (1) เพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาส่วนตัวหรือเพื่อการวิจัยค้นคว้า (ตามมาตรา 6(1)) บุคคลที่กระทำตามหลักเกณฑ์นี้คือนักเรียนหรือนักศึกษา เท่านั้น
 - (2) เพื่อวัตถุประสงค์ในการติชม วิจารณ์ (ตามมาตรา 6(2)) ข้อพิจารณานี้จะต้องพิจารณาเรื่องคุณค่าของงานวรรณกรรม เรื่องที่นำมาใช้และความถูกต้องแท้จริงของบทความหรือความสัมพันธ์ของงานทั้งสอง
 - (3) เพื่อวัตถุประสงค์ในการรายงานเหตุการณ์ประจำวัน (ตามมาตรา 6(3)) ซึ่งอาจเสนอได้ในหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร หรือด้วยการแพร่เสียงแพร่ภาพ
 - (4) เพื่อวัตถุประสงค์ในการพิจารณาคดีในศาล (ตามมาตรา 6(4))
- รวมทั้งระบบอนุญาโตตุลาการ
- (5) เพื่อวัตถุประสงค์ในการนำมาอ่านหรือบรรยายในสาธารณะ (ตามมาตรา 6(5)) ซึ่งอาจนำออกแพร่เสียงแพร่ภาพโดยรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

(6) เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษา (ตามมาตรา 6(6))

กฎหมายยินยอมให้หน่วยงานวรรณกรรมและนาฏกรรมในคอนั้น ๆ มารวบรวมโดยผู้ใช้งาน ลิขสิทธิ์ต้องแสดงการบรรยายหัวข้องานลิขสิทธิ์ไว้ในคำแนะนำและงานที่รวบรวมต้องมีใช้ ลักษณะการตั้งคำถาม นอกจากนี้งานรวบรวมต้องไม่มีการยืนยันลิขสิทธิ์ แต่ต้องแสดงการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

ส่วนการทำซ้ำในงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรีกรรม จะทำได้เฉพาะโรงเรียนหรือสถานอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันตามพระราชบัญญัติการศึกษา และอาจกระทำได้ภายในขอบเขต เฉพาะชั้น เรียนหรือผู้เข้าเรียนในชั้นเรียนหรือ เพื่อการแสดงกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งบุคคลที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ คือครูและนักเรียนโดยแสดง เฉพาะในกลุ่มครูผู้สอน และนักเรียนเท่านั้น ไม่รวมถึงกรณีที่ผู้ปกครอง บิดามารดา เข้าร่วมชมกิจกรรมนั้นด้วย

(7) เพื่อวัตถุประสงค์ในการบันทึกซ้ำชั่วคราวเพื่อใช้ในการออก

อากาศของสถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์นั้น ๆ เอง (ตามมาตรา 6(7))

2. กรณีทั่วไปเกี่ยวกับงานศิลปกรรม ปราบกฎหมายมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ อังกฤษ ค.ศ. 1956 ดังนี้

(1) เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้นคว้าวิจัยส่วนตัว (ตามมาตรา 9(1))

(2) เพื่อวัตถุประสงค์ในการติชมหรือวิจารณ์ (ตามมาตรา 9(2))

(3) การใช้งานศิลปกรรมที่ตั้งอยู่โดยเปิดเผยถาวร ณ สาธารณสถาน

(public place) หรือตั้งอยู่ในสถานที่ที่ให้สาธารณชนเข้าได้ (ตามมาตรา 9(3)) โดยกฎหมายยินยอมให้บุคคลอื่นกระทำค่างานศิลปกรรมด้วยวิธีการ เขียนภาพ วาดภาพ แกะสลัก หรือถ่ายภาพหรืองานศิลปกรรม ไปใช้เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งในภาพยนตร์ หรือในการแพร่เสียง แพร่ภาพทางโทรทัศน์ และนำไปบังคับใช้กับงานประติมากรรม ทัศนกรรมและสถาปัตยกรรม ส่วนขอบเขตของคำว่า "สาธารณสถาน" กฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษถือว่าต้องเป็นกรณีสาธารณสถานจริง ๆ เช่นในพิพิธภัณฑ์สถาน ส่วนคำว่า "ในสถานที่ที่ให้สาธารณชนเข้าได้" ในความหมายนี้หากเป็นร้านประเภทแกลลอรี่ที่แสดงศิลปกรรมและมีข้อห้ามถ่ายภาพในงานศิลปกรรม ถ้าหากถ่ายภาพไป ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะถือว่าเจ้าของงานศิลปกรรมที่แสดงไว้นั้น มุ่งหากำไรจากที่ร้านแกลลอรี่ ได้ถ่ายภาพศิลปกรรม เพื่อทำโปสการ์ดไว้จำหน่าย ดังนั้น หากบุคคลอื่นกระทำได้ถือว่าเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์

มีข้อสังเกตว่าการใช้งานลิขสิทธิ์ในกรณีนี้เพ็ญนำมาแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์หรือในภาพยนตร์ กฎหมายบัญญัติให้ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องใช้งานลิขสิทธิ์ในฐานะเป็นส่วนประกอบด้านหลัง (background) ของการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือภาพยนตร์

- (4) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการพิจารณาคดีในศาล (ตามมาตรา 9(7))
- (5) การใช้งานศิลปกรรมลักษณะสามมิติทำซ้ำเป็นสองมิติ โดยเป็นการกระทำแก่ผู้ชำนาญการพิเศษ (ตามมาตรา 9(8))
- (6) เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิใช้งานลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมซึ่งตนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาก่อนแล้ว โดยนำมาทำซ้ำบางส่วน (ตามมาตรา 9(9))
- (7) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อซ่อมแซมอาคารในรูปเดิม (ตามมาตรา 9(10))
- (8) เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษา (ตามมาตรา 41)

3. การใช้งานลิขสิทธิ์กรณีเกี่ยวกับงานบันทึกเสียง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ มาตรา 12(7) กฎหมายยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) งานบันทึกเสียงได้เปิดเล่นในสาธารณะสถานซึ่งประชาชนใช้อาศัยพักผ่อนหลับนอน เช่นโรงแรม บริเวณค่ายพักแรม
- (2) ถ้าหากงานบันทึกเสียงเปิดเล่นในองค์กรการกุศล การศาสนา การศึกษา โดยมีได้แสวงหากำไร

4. การใช้งานลิขสิทธิ์กรณีเกี่ยวกับงานภาพยนตร์ จะใช้ได้เฉพาะกรณีเพื่อการพิจารณาคดีในศาล (ตามมาตรา 13(6))

5. การใช้งานลิขสิทธิ์เกี่ยวกับงานแพร่เสียงแพร่ภาพ จะใช้ได้เฉพาะกรณีการพิจารณาคดีในศาล (ตามมาตรา 14(9))

6. การใช้งานลิขสิทธิ์เกี่ยวกับสิทธิในการแสดง ปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 มาตรา 1, 2 และ 6 คือ

- (1) ใช้ในการแสดงทางส่วนตัวหรือเฉพาะในสถานที่อยู่อาศัย
- (2) การแสดงในงานภาพยนตร์หรือในงานแพร่เสียงแพร่ภาพ เพื่อนำมาใช้เพื่อเสนอรายงาน เหตุการณ์ประจำวัน

(3) การแสดงบันทึกไว้ เป็นส่วนประกอบด้านหลังในงานภาพยนตร์
หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ

7. การใช้งานลิขสิทธิ์สำหรับห้องสมุดสาธารณะหรือหน่วยเก็บรักษา เอกสาร
ซึ่งปรากฏตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ ค.ศ. 1956 โดยแบ่งหลักเกณฑ์
ออกเป็น

(1) การทำซ้ำบทความในวารสาร (ตามมาตรา 7(1), (2)) เป็น
การกระทำของห้องสมุดสาธารณะที่มีได้กระทำเพื่อแสวงหากำไรซึ่งอาจกระทำได้เพียง 1
สำเนาแก่ผู้ร้องขอตามระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
ค.ศ. 1956 มาตรา 7

(2) การทำซ้ำบางส่วนในงานลิขสิทธิ์ที่ออกโฆษณา (ตามมาตรา
7(3) กฎหมายยินยอมให้นางานวรรณกรรม ดนตรีกรรมและศิลปกรรมที่ได้ออกโฆษณาแล้วมา
กระทำซ้ำได้ในบางส่วนโดยมิได้แสวงหากำไร มทบัญญัตินี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำซ้ำในลักษณะ
กว้าง มิได้หมายถึงบทความเพียงอย่างเดียว

(3) การทำซ้ำซึ่งสำเนางานลิขสิทธิ์ทั้งหมดเพื่อการใช้ของห้องสมุด
อื่น ๆ (ตามมาตรา 7(5)) ห้องสมุดอื่น ๆ ในที่นี้ให้หมายความ เฉพาะห้องสมุดสาธารณะ
เท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ห้องสมุดยังมีสิทธิกระทำซ้ำ
ในงานประเภทจัดรูปเล่มหนังสือและเตรียมตัวอักษร (Typographical Arrangements)
ซึ่งเป็นงานที่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ สำหรับการกระทำซ้ำในที่นี้จะคงอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า
ห้ามกระทำซ้ำให้กับห้องสมุดอื่น ๆ เป็นครั้งที่สองเกี่ยวกับงานลิขสิทธิ์ที่เคยทำซ้ำแล้ว เว้นแต่
จะเชื่อได้ว่าสำเนางานลิขสิทธิ์ในครั้งก่อนถูกทำลายสูญหายไปหรือชำรุดเสียหาย

การทำซ้ำของห้องสมุดนั้นอาจกระทำซ้ำได้ด้วย เครื่องถ่ายสำเนา
เอกสาร แต่จะใช้เครื่องทำซ้ำประเภทอัดโน้มนิตียอด เหยี่ยไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการ
กระทำที่มีอยู่ในการควบคุม หรือการรับรู้อบรมบรรณารักษ์ เป็นการขัดกับวัตถุประสงค์ของ
กฎหมาย ดังนั้น จึงมิใช่การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

สำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ตามกฎหมายคอมมอนลอว์
ของอังกฤษ โดยกล่าวอ้างหลักประโยชน์ของสาธารณชนหรือ Public Interest ก็เพื่ออุด
ช่องว่างของกฎหมายลิขสิทธิ์ในส่วนบทบัญญัติที่กำหนดเฉพาะข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี ไว้

ดังนั้น หลักสิทธิประโยชน์ของสาธารณชนจึง เป็นหลักความชอบธรรมโดยทั่วไป (fair in general) ที่นำมาใช้อ้าง เพื่อให้สังคมได้ใช้งานลิขสิทธิ์อย่างกว้างขวางดังกล่าว

6. หลักการ ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา

หลักการ ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ได้รับแนวความคิดจากกฎหมาย ลิขสิทธิ์อังกฤษ แต่กฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกาได้วิวัฒนาการไปสู่ความสัมพันธ์กับระบบกฎหมาย รัฐธรรมนูญ โดยถือว่ากฎหมายลิขสิทธิ์จะต้องมีจุดประสงค์ในการพัฒนาความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ซึ่งหมายความว่าผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อาจถูกจำกัดสิทธิได้ เพื่อ ให้เกิดความคิดแพร่หลายในการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ สหรัฐอเมริกายังได้มีการ เพิ่ม เติมบทบัญญัติ เกี่ยวกับหลักการ ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมให้เกิด ความชัดเจนมากขึ้นในกรณีการแปลความ ในลักษณะของหลัก เกณฑ์โดยทั่วไปเพื่อ เป็นขอบ เขตหรือ แนวทางในการพิจารณาคดีของศาลและแก่ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมทั้งหลาย ซึ่งปรากฏ ตามกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ซึ่งมีบัญญัติไว้ว่า

"แม้มาตรา 106 จะมีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ความชอบธรรมในการ กระทำ งานอันมีลิขสิทธิ์ให้รวมถึงการกระทำโดยการทำสำเนางานหรือบันทึกซ้ำในเทปเสียง หรือโดยวิธีหนึ่งวิธีใดเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การติชม การวิจารณ์ การ เสนอรายงานข่าว การสอน รวมถึงการแจกจ่ายสำเนาเพื่อใช้ประโยชน์ในชั้น เรียน การศึกษา การวิจัย เป็นต้น ซึ่งไม่ เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในการพิจารณาแต่ละกรณีว่าการกระทำใด เป็นการชอบธรรมนั้น องค์ประกอบที่จะถูกนำมาพิจารณาจะรวมถึง

(1) วัตถุประสงค์และลักษณะของการกระทำซึ่งรวมการกระทำทั้ง หลาย แม้ว่ากระทำนั้นจะเป็นลักษณะทางการค้า หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่ไม่แสวงหา กำไร

(2) ลักษณะของงานอันมีลิขสิทธิ์

(3) จำนวนและความสำคัญของส่วนหรือตอนที่ถูกนำมาใช้ เมื่อ เทียบ

กับงานที่มีลิขสิทธิ์ทั้งหมด

(4) ผลกระทบของการกระทำหรือการใช้ที่มีต่อตลาดของงานอันมี ลิขสิทธิ์ที่จะมีขึ้น หรือต่อคุณค่าของงานลิขสิทธิ์นั้น

ลักษณะและการปรับใช้ของบทบัญญัติมาตรา 107 นั้น อาจแบ่งพิจารณา

ได้เป็น 2 กรณีคือ

1. ปรับใช้เพื่อรักษาคุณภาพในกฎหมายลายลักษณ์อักษร โดยถือว่า มาตรา 107 เป็นลักษณะกฎหมายที่อยู่บนเหตุผลแห่งความชอบธรรมที่อาจปรับใช้ในลักษณะที่ อ่อนตัว (flexible) ซึ่ง เมื่อเกิดข้อเท็จจริงใดที่เป็นการใช้งานเพื่อประโยชน์ของสังคม นอกเหนือจากข้อยกเว้นในบทบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์มาตรา 108 ถึงมาตรา 118 ซึ่งเป็น ข้อยกเว้นการใช้งานลิขสิทธิ์ในกรณีเฉพาะ เช่นการทำซ้ำของบรรณาธิการห้องสมุด การใช้ เพื่อการสอนในชั้นเรียน ฯลฯ มาตรา 107 อาจนำมาปรับใช้เพื่ออุดช่องว่างกฎหมายใน กรณีอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

2. ปรับเพื่อการรักษาคุณภาพตามดุลพินิจของศาล โดยถือว่ามาตรา 107 เป็นหลักที่เกิดขึ้นจากแนวบรรทัดฐานของศาล ที่ได้รวบรวมมาเป็นความคิดรวบยอดตาม มาตรา 107 ดังนั้น ลักษณะมาตรา 107 ก็ยังคงเป็นหลักที่ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการปรับใช้ ความเหมาะสมของข้อเท็จจริงแต่ละกรณี ดังนั้น มาตรา 107 ที่มีบัญญัติไว้เกี่ยวกับการใช้ งานลิขสิทธิ์กรณี ดิจิทัล วิจัย ฯลฯ ถือได้ว่าเป็นเพียงตัวอย่างของการใช้งานลิขสิทธิ์ โดย ชอบธรรมเท่านั้น โดยเห็นได้จากบทบัญญัติที่มีบัญญัติคำว่า "include" และ "such as" ไว้

ส่วนคำจำกัดความของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมนั้น แต่เดิม ถือว่าเป็น เรื่องของ เอกสิทธิ์ ซึ่งอยู่ เหนือสิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่อาจใช้งานลิขสิทธิ์ได้ตาม เหตุ สมควร โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจาก เจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ค่อนข้างถือว่าเป็น เรื่องของการ ใช้งานลิขสิทธิ์โดยปริยาย และสำหรับปัจจุบันกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกาถือว่าเป็น เรื่องการ จำกัดสิทธิของผู้สร้างสรรค์เพื่อนำงานลิขสิทธิ์มาใช้พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ ศิลปศาสตร์ โดยเป็นกลไกถ่วงดุลย์ในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งถ้าหากใช้โดยชอบธรรมแล้ว ไม่ถือว่าเป็น การละเมิดลิขสิทธิ์

การพิจารณาองค์ประกอบตามมาตรา 107 อาจพิจารณาองค์ประกอบ ตามที่บัญญัติไว้ 4 ประการดังนี้

(1) วัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้งานลิขสิทธิ์กฎหมายให้รวม ถึงการกระทำทั้งหลายไม่ว่ารูปแบบในทางการค้าหรือเพื่อการศึกษาที่ไม่แสวงหากำไร นอกจากนี้ อาจ เป็นวัตถุประสงค์นอก เหนือจากที่บทบัญญัติกำหนดไว้ก็ได้ เพราะตามวัตถุประสงค์ของ บทบัญญัตินั้นถือว่าเป็น เพียงตัวอย่าง

(2) ลักษณะของงานลิขสิทธิ์ที่ถือว่าเป็น การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม

ส่วนใหญ่จะเป็นงานในลักษณะที่ก่อให้เกิดความรู้ความก้าวหน้าแก่สังคม เช่นข่าวสารประจำวัน
สุนทรพจน์ทางการเมือง งานด้านประวัติศาสตร์ งานแผนที่ งานซึ่งเป็นชีวิตประวัติของบุคคล
สำคัญ เป็นต้น

(3) จำนวนและความสำคัญของส่วน หรือตอนที่ถูกนำมาใช้เมื่อเทียบกับงานลิขสิทธิ์ทั้งหมด ซึ่งตามองค์ประกอบข้อที่ 3 นี้หมายความว่า จะต้องเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยมิใช่เป็นการใช้ทั้งหมดหรือใช้ในลักษณะคัดมาคำต่อคำ และถ้านำงานลิขสิทธิ์ในส่วนสำคัญมาใช้จะถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เว้นแต่จะเข้าองค์ประกอบอื่น ๆ คือ วัตถุประสงค์ในการใช้งานลิขสิทธิ์และลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่นเป็นการศึกษา วิจัย การพิจารณาองค์ประกอบที่ 3 นี้ จะเป็นการพิจารณาในลำดับรองลงมาจึงมีความแตกต่างกับหลัก Substantial Taking ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ตามระบบคอมมอนลอว์แต่เดิม

(4) ผลกระทบของการกระทำหรือการใช้ที่มีต่อตลาดของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะมีขึ้นหรือต่อคุณค่าของงานที่มีลิขสิทธิ์นั้น สำหรับองค์ประกอบนี้ ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ ความเสียหายของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยต้องพิจารณาระหว่างงานลิขสิทธิ์กับงานที่สร้างขึ้นใหม่ว่างานที่สร้างขึ้นใหม่นั้น มีผลเป็นการแข่งขันกับงานลิขสิทธิ์หรือไม่ และกระทบต่อคุณค่าของงานลิขสิทธิ์หรือไม่

สำหรับการพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนั้น จะต้องพิจารณาไปพร้อม ๆ กัน แต่องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งอาจเป็นข้อกล่าวอ้าง เพื่อเป็นเหตุแห่งการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมได้ แต่ทางพิจารณาคดีจะพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 โดยมีลำดับความสำคัญที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะถือหลักพิจารณาองค์ประกอบที่ 1 และ 4 เป็นหลักสำคัญในการวินิจฉัยคดี ส่วนองค์ประกอบที่ 2 และ 3 เป็นองค์ประกอบที่รองลงมา ทั้งนี้สืบเนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 และ 4 เป็นองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์มากที่สุด กล่าวคือ เป็นหลักที่พิจารณาซึ่งนำหนักระหว่างสิทธิของสาธารณชนกับสิทธิของผู้สร้างสรรค์งาน ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองประการจะถ่วงดุลย์กันอยู่เสมอ โดยอาจพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. กรณีที่ซึ่งน้ำหนักได้ว่า มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้สร้างสรรค์ในทางตลาด แต่เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ในลักษณะปกติทั่วไป (detrimental effect-ordinary use) ถือได้ว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยไม่ชอบธรรม

ข. กรณีที่ซึ่งน้ำหนักได้ว่า ไม่มีความเสียหายและเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (no detrimental effect-positive use) ถือได้ว่าเป็นการ

ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม

ค. กรณีที่ซึ่งน้ำหนักได้ว่าไม่มีความเสียหายและเป็นการใช้ตามปกติธรรมดา (no detrimental effect-ordinary use) มีปัญหานี้จะต้องนำเอาองค์ประกอบที่ 3 เกี่ยวกับสัดส่วนของงานลิขสิทธิ์กับงานที่สร้างขึ้นใหม่มาพิจารณาประกอบด้วย เพราะเป็นการใช้งานที่ไม่มีความเสียหายและเป็นการใช้โดยปกติธรรมดา

ง. กรณีที่ซึ่งน้ำหนักว่าความเสียหายเกิดแก่ผู้สร้างสรรค์ แต่เป็นการใช้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (Detrimental effect-positive use) ศาลจะต้องพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้สร้างสรรค์นั้น เป็นความเสียหายที่พอจะรับได้หรือไม่ และเป็นการใช้เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนเพียงใด

เกี่ยวกับมาตรา 107 แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในทางการศึกษารัฐสภาสหรัฐอเมริกาได้เคยแสดงความคิดเห็นส่งเสริมให้เกิดข้อตกลงร่วมกันสำหรับผู้เกี่ยวข้องในทางการศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดขอบเขตแนวทางการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ในทางปฏิบัติขึ้น ซึ่งมีให้ถือว่าแนวทางที่กำหนดขึ้นดังกล่าวมีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย เพียงแต่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับมาตรฐานขั้นต่ำในทางการศึกษาเท่านั้น ข้อตกลงร่วมกันนี้เรียกว่า "Agreement on Guideline for Classroom Copyring in Not-for-Profit Education Institutions" ซึ่งกล่าวถึงขอบเขตแนวทางปฏิบัติในการใช้งานลิขสิทธิ์เกี่ยวกับหนังสือต่าง ๆ วารสารและงานดนตรีกรรม ซึ่งทำซ้ำเพื่อสอนในชั้นเรียน และในเวลาต่อมาได้มีการกำหนดแนวทางการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมเกี่ยวกับการบันทึกซ้ำ การเก็บรักษา และการใช้รายการที่แพร่เสียงแพร่ภาพของสถานีโทรทัศน์เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษาขึ้นอีก ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้สามารถแก้ไขปัญหาทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ให้ชัดเจนขึ้น โดยถือว่าเป็นความสมดุลในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นระหว่างผู้สร้างสรรค์กับประโยชน์ของสาธารณชนตามความต้องการของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

นอกจากหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมที่เป็นไปตามองค์ประกอบในมาตรา 107 แล้ว กฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกายินยอมให้ตีความตามมาตรา 107 นั้น กว้างขวางออกไปนอกเหนือองค์ประกอบมาตรา 107 ทั้งนี้เพราะมาตรา 107 เป็นหลักเหตุผลแห่งความชอบธรรมซึ่งองค์ประกอบที่นอกเหนือมาตรา 107 นั้น ให้ถือเสมือนหนึ่งเป็นมาตรา 107 คือ

1. หลักผลประโยชน์ของสาธารณชน ซึ่งสัมพันธ์กับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญในเรื่อง เสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นหรือ Freedom of Speech โดยถือว่าการใช้งาน

ลิขสิทธิ์ เพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็น คำนึงถึงความเป็นมาของกฎหมายรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นการใช้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน และเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ซึ่งการนำหลัก Freedom of Speech มาใช้จะแก้ไขความบกพร่องของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ในการที่ได้นำเอา expression ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์มาใช้ ทั้งนี้เพราะหลัก Freedom of Speech มีจุดมุ่งหมายให้เกิดแหล่งตลาดความคิดอย่างกว้างขวางในสังคม จึงจำเป็นต้องนำเอางานลิขสิทธิ์ในส่วน expression มาใช้เพื่อพัฒนาความคิดในทางการเมืองต่อไป

2. หลักเรื่องการล่อเลียนงาน แต่เดิมศาลสหรัฐอเมริกาพิจารณาตามหลัก Substantial Taking ปัจจุบันปรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งในมาตรา 107 โดยถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ซึ่งอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจารณ์ ดิชม และพิจารณาความเสียหายของผู้สร้างสรรค์เป็นหลักในการซึ่งน้ำหนักว่า การล่อเลียนงานนั้น เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่เพียงใด

ตามที่กล่าวว่มาตรา 107 เป็นบทบัญญัติลักษณะทั่วไปที่ปรับความสมดุลให้กับระบบลิขสิทธิ์ และเพื่ออุดช่องว่างบทบัญญัติลิขสิทธิ์ในส่วนข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตั้งแต่มาตรา 108 ถึงมาตรา 118 ซึ่งเป็นข้อยกเว้นเฉพาะกรณี ๆ ที่มีข้อจำกัดขอบเขตชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้น ในกรณีใดที่มีข้อยกเว้นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้โดยชัดเจนแล้ว การตีความก็จะเป็นไปตามบทบัญญัตินั้น ๆ แต่ถ้าหากเป็นข้อเท็จจริงนอกเหนือจากมาตรา 108 ถึงมาตรา 118 การพิจารณาปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือไม่ ต้องพิจารณาตามเกณฑ์มาตรา 107 ดังนั้น หลักทั่วไปตามมาตรา 107 ยังมีความสัมพันธ์กับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ อยู่ สำหรับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนเป็นกรณี ๆ สำหรับการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงนั้น ๆ โดยเฉพาะตามกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มีดังนี้

1. ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการทำซ้ำของห้องสมุด (ตามมาตรา 108)
2. ข้อยกเว้นเกี่ยวกับสิทธิในการแสดง (ตามมาตรา 110)
3. ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการถ่ายทอดสัญญาณไปยังสถานีย่อย (ตามมาตรา 111)
4. ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการบันทึกซ้ำเพื่อใช้ในสถานีวิทยุ โทรทัศน์ (ตามมาตรา 112)

5. ข้อยกเว้นเกี่ยวกับงานภาพวาด ภาพเขียนและงานประติมากรรม

(ตามมาตรา 113)

7. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ ได้ปรากฏข้อยกเว้นไว้ในอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน และอนุสัญญากรุงโรม ปี ค.ศ. 1961 ดังนี้

1. ตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลินได้ปรากฏครั้งแรกตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ปี ค.ศ. 1886 ตามมาตรา 8 ได้บัญญัติยินยอมให้กระทำซ้ำในงานลิขสิทธิ์ที่มีลักษณะเป็นบทความในหนังสือพิมพ์หรือในวารสาร ซึ่งเป็นบทความที่เกี่ยวกับบทสนทนาทางการเมืองและข่าวสารประจำวัน และอาจใช้งานลิขสิทธิ์บางส่วนมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษาหรือทางวิทยาศาสตร์ และต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1971 ได้บัญญัติเพิ่มเติมในอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ฉบับเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส 1971 (Paris Act 1971) ได้บัญญัติเพิ่มเติมหลักข้อยกเว้นเกี่ยวกับงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ดังนี้

- (1) การใช้งานลิขสิทธิ์ที่มีลักษณะทางข่าวสารถือว่าเป็นสิ่งกระทำ
ได้ (ตามมาตรา 2(2))
- (2) การใช้งานลิขสิทธิ์เกี่ยวกับสิทธิการทำซ้ำ (ตามมาตรา 9(2))

ได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายเกี่ยวกับการทำซ้ำในลักษณะกว้าง ๆ โดยยินยอมให้ประเทศสมาชิก ออกบทบัญญัติกระทำซ้ำในกรณีพิเศษถ้าหากการกระทำซ้ำนั้นไม่ขัดกับผลประโยชน์ตามกฎหมายที่ได้จากงานลิขสิทธิ์นั้น และจะต้องเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์อย่างมีเหตุผลสมควรสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผลประโยชน์ตามกฎหมายของผู้สร้างสรรค์

(3) ยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิงและการศึกษาโดย
อาจมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ตามมาตรา 10)

- การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่ออ้างอิงรวมทั้งการกล่าวอ้างอิงจาก
บทความในหนังสือพิมพ์และวารสารในลักษณะบทสรุปข่าว

- การใช้งานวรรณกรรมและศิลปกรรมมาทำซ้ำ ออกแพร่
เสียงแพร่ภาพ บันทึกซ้ำซึ่งเสียงและหรือภาพเพื่อการอธิบายประกอบการสอน

- การกระทำซ้ำทั้ง 2 กรณีต้องแสดงการรับรู้ถึงความเป็น
เจ้าของลิขสิทธิ์

(4) การใช้งานลิขสิทธิ์ในงานบทความและงานแพร่เสียงแพร่ภาพ
กฎหมายยินยอม เฉพาะการทำซ้ำและแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำในหนังสือพิมพ์หรือวารสารที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาทางการเมือง การศาสนาหรือกรณีอื่น ๆ ในลักษณะที่เหมือนกัน โดยรับรู้ถึงความเป็น
เจ้าของลิขสิทธิ์ นอกจากนี้อาจนำงานวรรณกรรมและศิลปกรรมมาทำซ้ำเพื่อรายงาน เหตุการณ์
ประจำวันไม่ว่าอยู่ในลักษณะภาพถ่าย ภาพยนตร์หรือแพร่เสียงแพร่ภาพ (ตามมาตรา 10bis)

(5) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการบันทึกซ้ำสำหรับใช้ในสถานวิทย์
หรือสถานีโทรทัศน์นั้น ๆ เอง (ตามมาตรา 11bis)

2. ตามอนุสัญญากรุงโรม ปี ค.ศ. 1961 ได้บัญญัติหลักการใช้งาน
ลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมไว้ในมาตรา 15 ซึ่งปรากฏรายละเอียดดังนี้

(1) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อวัตถุประสงค์ในทางส่วนตัว คือจะต้อง
มิใช่การใช้ในสาธารณสถานและแสวงหากำไร (มาตรา 15/I(a)) ซึ่งเป็นหลักใกล้เคียงกับ
อนุสัญญากรุงเบอร์ลินฉบับเพิ่มเติม ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1971 ที่มีบัญญัติถึงการทำซ้ำในกรณีพิเศษ
จะต้องไม่เป็นการกระทำที่ขัดต่อผลประโยชน์ตามปกติที่ได้รับจากงานลิขสิทธิ์นั้น และเป็นการใช้
งานลิขสิทธิ์อย่างมี เหตุผลสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ตามกฎหมาย

(2) การใช้งานลิขสิทธิ์บางส่วน เพื่อให้รายงานเหตุการณ์ประจำวัน
เพื่อแพร่เสียงแพร่ภาพออกอากาศ (ตามมาตรา 15/I(b))

(3) การบันทึกซ้ำโดยองค์กรกระจายเสียง เพื่อความสะดวกแก่
การแพร่เสียงแพร่ภาพของสถานีตนเอง (ตามมาตรา 15/I(c))

(4) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการสอนหรือวิจัยทางวิทยาศาสตร์
(ตามมาตรา 15/I(d))

8. หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ การใ้
งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในปัจจุบันอาจเกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางแก่ผู้สร้างสรรค์ได้
เพราะสืบเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่นการทำซ้ำด้วยเครื่องถ่ายสำเนาเอกสาร
การบันทึกซ้ำด้วย เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องเล่นวีดีโอ เทป ซึ่งใช้กันทั่วไปในบ้านอาศัย
อุปกรณ์ทำซ้ำ เหล่านี้มีประสิทธิภาพในการทำซ้ำคราวละจำนวนมาก และบุคคลธรรมดาอาจเป็น
เจ้าของ เครื่องอุปกรณ์ดังกล่าวได้ เพราะมีราคาถูก ดังนั้น การใช้งานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัว
หรือ เพื่อการวิจัยค้นคว้าศึกษาในทางส่วนตัว หรือ เพื่อการศึกษาด้วย เครื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่
เหล่านั้นจึงมีอย่างแพร่หลายและความเสียหายย่อม เกิดแก่ผู้สร้างสรรค์ได้กว้างขวาง เช่นกัน
แม้ว่าจะ เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมก็ตาม ปัญหา เช่นนี้ตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน
และฝรั่งเศสได้แก้ไขปัญหาคความเสียหายดังกล่าวโดย เก็บค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์จาก

อุปกรณ์เครื่องทำซ้ำทั้งหลายดังกล่าว เพราะความเสียหายเกิดขึ้นจากอุปกรณ์เครื่องทำซ้ำเหล่านั้น เช่น เก็บค่าตอบแทนจากเทปเปล่า เครื่องถ่ายสำเนาเอกสาร เครื่องเล่นวีดีโอเทป เครื่องบันทึกเสียง โดยเก็บจากผู้ผลิตอุปกรณ์ ผู้ขายหรือผู้แทนจำหน่าย และผู้ส่งเข้ามาซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวในราชอาณาจักร ส่วนวิธีการจัดเก็บและแจกจ่ายค่าตอบแทนจะอยู่ในรูปแบบบริหาร โดยกลุ่มองค์กรผู้สร้างสรรค์งาน (Collecting Society) ซึ่งเป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สร้างสรรค์งานในเรื่องผลประโยชน์ค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์รวมทั้งด้านสวัสดิการและเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของประเทศชาติ และประเทศในภาคพื้นยุโรปได้เริ่มดำเนินการด้วยวิธีการดังกล่าวหลายประเทศ เช่น เยอรมัน ฝรั่งเศส ฯลฯ สำหรับในระดับระหว่างประเทศปัจจุบันมีองค์กร CISAC ซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศทั้งหลายได้จัดตั้งกลุ่มองค์กรผู้สร้างสรรค์งานในประเทศ และประเทศไทยก็ได้รับความช่วยเหลืออยู่ในขณะนี้ โดยอยู่ในขั้นเริ่มก่อตั้งและเผยแพร่ความรู้ข่าวสารทางด้านลิขสิทธิ์ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาสู่ความก้าวหน้าอีกระดับหนึ่งของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม หรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น มีข้อพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2521 ดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างและขอบเขตของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

1.1 ปัญหาบทบัญญัติทั่วไป ปัญหาที่จากการพิจารณา เปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศทั้งหลายส่วนใหญ่แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศทั้งหลายจะมีบัญญัติบทบัญญัติในลักษณะทั่วไปกว้าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการแสดงแนวความคิดการจำกัดสิทธิหรือการรักษาคุณภาพของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ รวมทั้งวัตถุประสงค์เกี่ยวกับขอบเขตของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม และการตีความกฎหมายลิขสิทธิ์ทั้งระบบ เช่นตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 24(1) กฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 และกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1971 มาตรา 1 ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยในส่วนข้อยกเว้นการละเมิด

ลิขสิทธิ์จะไม่ปรากฏบทบัญญัติในลักษณะทั่วไปกว้าง ๆ ดังกล่าวไว้เลย แต่เป็นบทบัญญัติ เฉพาะกรณีเท่านั้น ดังนั้น จึงเกิดปัญหาการตีความกฎหมาย เพื่ออุดช่องว่าง เมื่อเกิดข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งนอกเหนือจากกรณีเฉพาะของบทบัญญัติ และข้อเท็จจริงนั้นเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม นอกจากนี้การไม่มีบทบัญญัติทั่วไป เป็นเหตุให้ขาดความชัดเจนในแนวความคิดของหลักการจำกัดสิทธิ และขอบเขตของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม

ข้อเสนอแนะ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมไว้ในส่วนช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีตามเหตุผลดังนี้

1. แนวความคิดในการจำกัดสิทธิของผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์จะเกิดแนวความคิดที่ปรากฏชัดเจนแน่นอนในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย เพราะหลักปรัชญาแนวความคิดเกี่ยวกับข้อจำกัดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในเรื่องการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม เพื่อการรักษาคุณภาพของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ยังไม่มีบทบัญญัติมาตราใดในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 บัญญัติถึงความคิดเบื้องต้นดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน เพื่อการใช้งานลิขสิทธิ์สำหรับประโยชน์ของสาธารณชน

2. หากมีบทบัญญัติทั่วไปที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่มุ่งหมายจำกัดสิทธิ เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนย่อมเกิดความชัดเจนแน่นอนและศาลได้ใช้ดุลพินิจตามบทบัญญัติของกฎหมาย เมื่อเกิดข้อเท็จจริงว่า เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยมีเหตุชอบธรรม เพื่อประโยชน์แก่สังคม

3. และเป็นประโยชน์ต่อการตีความ เพื่ออุดช่องว่างระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ให้เกิดความสมดุลในระบบกฎหมาย ทั้งนี้เพราะการใช้งานลิขสิทธิ์อาจเกิดข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน โดยมีได้เป็นข้อเท็จจริงตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30 ถึงมาตรา 41 อันเป็นลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์เฉพาะกรณีเท่านั้น ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นหากมีบทบัญญัติกว้าง ๆ ทั่วไปที่ยืดหยุ่น ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงในทุก ๆ กรณี หรือใช้กับข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากผลทางเทคโนโลยี เพื่อจะตีความรักษาคุณภาพของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ไว้ได้อย่างเช่นคดี ตัวอย่างในศาลสหรัฐอเมริกาคือคดี Time Inc. V. Bernard Geis Associates และคดี William & Wilkins Co. V. United States ซึ่งพิจารณาคดีตามหลักเกณฑ์กฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 แต่สำหรับ

ศาลอังกฤษใช้วิธีอุทธรณ์ว่างโดยอ้างหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ เกี่ยวกับความชอบธรรมทั่วไปใน
ผลประโยชน์ของสาธารณชนมาปรับใช้

4. เป็นประโยชน์ในทางพิจารณาคดี เพราะศาลและคู่ความอาจทราบแนวทางของ
หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบัญญัติบททั่วไปตาม
ลักษณะของกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ซึ่งมีหลักเกณฑ์องค์ประกอบ
ชัดเจน เป็นแนวทางทดสอบเพื่อหาความสมดุลในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ ดังนั้น หลักการใช้งาน
ลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม แม้ว่าจะอยู่บนรากฐานแห่งเหตุผลในเรื่องความชอบธรรมที่อาจกล่าวอ้าง
ได้อย่างทั่วไป และกว้างขวาง แต่ก็มิใช่หมายความว่าไม่มีขอบเขตในการพิจารณาหลักเกณฑ์
การใช้งานลิขสิทธิ์ และในกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่าการบัญญัติตามแนวทางกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา
ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาพิจารณาของศาลไทย เพราะมีแนวทางชัดเจนแน่นอน
ตามองค์ประกอบของกฎหมาย

5. ถ้าหากพิจารณาถึงระบบกฎหมายทุกระบบจะเห็นได้ว่าลักษณะการบัญญัติกฎหมายทุกระบบ
จะต้องมีบทบัญญัติมาตราใดมาตราหนึ่ง เป็นลักษณะทั่วไปกว้าง ๆ เพื่อการตีความอุดช่องว่างของ
ของระบบกฎหมายนั้น ๆ ดังนั้น การมีบทบัญญัติมาตรา ซึ่งมีลักษณะทั่วไปกว้าง ๆ ในส่วนข้อยกเว้น
การละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อการอุดช่องว่างในการรักษาคุณภาพของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์สำหรับกฎหมาย
ลิขสิทธิ์ของไทยจะทำให้กฎหมายลิขสิทธิ์มีความสมบูรณ์มากขึ้น

1.2 ปัญหาขอบเขตของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ปัญหานี้คือการ
พิจารณาขอบเขตของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งมีขอบเขตการใช้
งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมที่กว้างขวางมากน้อยแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์เพื่อ
การคุ้มครองและการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมของระบบลิขสิทธิ์ที่แตกต่างกันออกเป็น 3 ฝ่าย
ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 คือ

1. เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งประเทศที่ยึดถือหลักเกณฑ์นี้
กฎหมายลิขสิทธิ์ จะให้การคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์เป็นสำคัญ โดยให้การคุ้มครองในระยะที่นาน
และกว้างขวางมากเท่าที่จะเป็นไปได้ ส่วนหลักจำกัดสิทธิหรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์จะมี
ขอบเขตเพียงเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของสังคมเท่านั้น ซึ่งพิจารณาได้จากกฎหมายลิขสิทธิ์
ประเทศเยอรมันที่กำหนดขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมค่อนข้างจำกัด คือการใช้งานลิขสิทธิ์
เฉพาะเพื่อให้เกิดงานใหม่อันเป็นประโยชน์คือสังคมเท่านั้น อันเป็นหลักเกณฑ์ตามความหมาย
ทั่วไปในบทบัญญัติลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 24(1)

2. เพื่อประโยชน์ของสาธารณะที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ ประเทศที่ยึดถือหลักเกณฑ์นี้ถือความสำคัญของสาธารณะที่จะได้รับประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ให้มากที่สุด แต่ก็มิละเลยการให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์เพื่อจูงใจส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งาน ดังนั้น ขอบเขตของการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์จะมีขอบเขตกว้างขวางมากกว่ากรณีที่ 1 เช่นตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ซึ่งศาลแปลความได้อย่างกว้างขวางเพื่อการใช้งานลิขสิทธิ์อื่นเป็นประโยชน์ต่อสังคม แม้ว่าจะเป็นการทำซ้ำในสิ่งที่เป็นส่วนที่สำคัญของงานลิขสิทธิ์ก็ตาม และยิ่งไปกว่านั้นศาลสหรัฐอเมริกาได้ตีความหลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมให้กว้างขวางสัมพันธ์กับหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือหลัก Freedom of Speech ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือตามกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ ศาลอังกฤษอ้างหลักประโยชน์สาธารณะตามหลักความชอบธรรมโดยทั่วไปในกฎหมายคอมมอนลอว์ มาตีความ ขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมอย่างกว้างขวาง หรือตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 1 กำหนดหลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมในทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะตีความได้กว้างขวางดังคดีระหว่างนายโยชิคาสุ ชิรากาวาโจทก์กับนายมาซาฮิโก อามาโนะ จำเลย

3. เพื่อคุ้มครองผู้สร้างสรรค์และส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ เป็นหลักที่ประสานความขัดแย้งของแนวความคิดข้างต้นทั้ง 2 กรณี โดยหลักนี้ยึดถือการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ในการลงทุนและขณะเดียวกันจะส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณะด้วย แต่สำหรับการใช้งานลิขสิทธิ์โดยสาธารณะนั้นจะถูกจำกัดให้อยู่ในเงื่อนไขที่กำหนดไว้น้อยมาก ดังนั้น ขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมจึงมีขอบเขตที่แคบกว่ากรณีที่ 2

ปัญหาในส่วนนี้มีข้อพิจารณาว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มีขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ซึ่งอยู่ในกรณีที่ 3 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ที่ไม่เหมาะสมกับสภาพของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้รับเอาวิทยาการความรู้ และใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จากประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการที่จำกัดขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในลักษณะแคบจะเป็นเหตุให้ประเทศไทยไม่อาจนำเอาวิทยาการความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากต่างประเทศมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เพื่อการพัฒนาสังคม และอีกประการหนึ่งคือ การเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั้งหลายก็จะต้องถูกจำกัดลงเมื่อสาธารณชนอาจใช้งานลิขสิทธิ์ได้ในขอบเขตที่แคบมากเกินไป ดังนั้น ขอบเขตของหลักการการใช้งานลิขสิทธิ์

โดยชอบธรรมสำหรับกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย จึงควรมีการแก้ไขให้มีขอบเขตกว้างขวางขึ้นกว่ามีจจุบัน โดยยึดถือหลักเพื่อประโยชน์ของสาธารณะที่จะใช้งานลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะ ตามปัญหาข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการแก้ไขหลักการในเรื่องขอบเขตของการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมให้มีลักษณะที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม โดยยึดถือหลักประโยชน์ของสาธารณะที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ ซึ่งจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ให้มีขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ที่กว้างขวางกว่าเดิม โดยบัญญัติบทกฎหมายลักษณะทั่วไปเพื่อการตีความให้กว้างขวางครอบคลุมได้ในทุก ๆ กรณี ถ้าหากเป็นเหตุแห่งความชอบธรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมในการใช้งานลิขสิทธิ์อย่าง เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ตามเหตุผลสนับสนุนดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้อาจแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ชัดเจนในบางกรณีที่เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยชัดแจ้ง เช่น การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียน การรวบรวมงานเพื่อประโยชน์ในทางศาสนา เป็นต้น อันจะก่อให้เกิดความชัดเจนในขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อศาลในการพิจารณาคดี ตามแนวความคิดเบื้องหลังบทบัญญัติโดยจะกล่าวถึงรายละเอียดในปัญหาต่อไป

2. ลักษณะของการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

2.1 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ในลักษณะที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์

ในทางส่วนตัว ในกรณีนี้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มีข้อควรพิจารณาดังนี้คือ

1. ปัญหาการตีความบทบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.

2521 มาตรา 30 (2) ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์ว่า "การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากมีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้... (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลในครอบครัว หรือญาติมิตร" เมื่อพิจารณาถ้อยคำในบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว มีปัญหาว่าจะตีความให้อยู่ในขอบเขตกว้างขวางเพียงใด ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะ กรณีนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศทั้งหลายดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าทุกประเทศมุ่งตีความโดยเคร่งครัด เพื่อประโยชน์ส่วนตัวอย่างแท้จริงโดยมิให้หมายรวมถึงการนำงานมาใช้ส่วนตัวในทางธุรกิจ แต่เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อศึกษาวิจัยค้นคว้าในทางส่วนตัวเท่านั้น ซึ่งจะต้องมิใช่การแสวงหากำไรหรือเก็บค่าเช่าชม

สำหรับการจะตีความขอบเขตของคำบทบัญญัติมาตรา 30(2) ที่ว่า
 "...หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลในครอบครัวหรือญาติมิตร" จะตีความได้เพียงใดนั้น
 ผู้เขียน เห็นว่าควรจะตีความตามหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสที่ศาลตีความใน
 ลักษณะสายกลาง ซึ่งให้ความหมายว่า เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ในสถานแห่งนัดหมของบุคคล
 ที่อยู่อาศัยจำนวนหนึ่ง และเป็นสถานที่ ๆ อยู่ในการควบคุมดูแลได้

2. ความชัดเจนของบทบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.
 2521 มาตรา 30(2) มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติที่แสดงถึงลักษณะการ
 ใช้งานลิขสิทธิ์ในประโยชน์ส่วนตัว กล่าวคือปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่หรืออุปกรณ์ทำซ้ำ เช่น
 เครื่องถ่ายเอกสารขนาดเล็ก เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องเล่นวีดีโอเทปตามบ้านอาศัย ฯลฯ
 ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้มีความสะดวกรวดเร็วในการทำซ้ำ มีประสิทธิภาพในการทำซ้ำในคราวเดียว
 จำนวนมาก ๆ และเหมือนต้นฉบับ ทั้งมีราคาประหยัด ดังนั้น จึงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย
 เพื่อทำซ้ำในประโยชน์ส่วนตัว และในครอบครัวญาติมิตร การทำซ้ำในทางส่วนตัวจึงอาจมีขอบเขต
 ที่กว้างขวางจนอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้ หรืออาจเป็นการทำซ้ำในลักษณะที่มุ่งหวังกำไรด้วย
 เครื่องทำซ้ำดังกล่าว เช่นมีการบันทึกเพลงซ้ำโดยการถ่าย เทปให้กับญาติมิตรในราคาถูก เป็นต้น
 ด้วยเหตุนี้จึงควรมีบทบัญญัติชัดเจน เพื่อมองกันการใช้งานลิขสิทธิ์ เกินขอบเขตตามข้อ เสนอดังนี้

ข้อเสนอแนะ ในกรณีนี้ควรมีบทบัญญัติชัดเจน ว่ายินยอมให้
 กระทำซ้ำได้เพียง 1 สำเนา เพื่อใช้ในส่วนตัวเท่านั้น เว้นแต่กรณีจำเป็น เช่นเดียวกับกฎหมาย
 ลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 53 และ 54 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม
 ค.ศ. 1985 หรืออาจบัญญัติให้ชัดเจนเพื่อการตีความการใช้ส่วนตัวว่าต้อง เป็นกรณีที่อยู่ในขอบเขต
 ของสถานที่อันมีลักษณะเป็นส่วนตัวตามหลักการตีความกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสหรืออังกฤษ

3. ปัญหาความเสียหายในทางปฏิบัติที่เกิดจากการใช้งานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัวด้วย
เครื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ การใช้งานลิขสิทธิ์มาทำซ้ำด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ดังกล่าว
 ข้างต้นนั้น ในปัจจุบัน เป็นที่ใช้กันอย่างแพร่หลายจนเกิดความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์อย่างกว้างขวาง

และทางปฏิบัติไม่อาจจับกุมการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ได้อย่างทั่วถึง เช่นการทำซ้ำด้วยเครื่องเล่น
วีดีโอ เทปตามบ้านอาศัย ดังนั้น จึงมีปัญหาว່างจะแก้ไขความเสียหายของผู้สร้างสรรค์ที่ขาด
ผลประโยชน์ในค่าลิขสิทธิ์ เพราะการทำซ้ำด้วยเครื่องทำซ้ำทั้งหลายดังกล่าวข้างต้นอย่างไร
ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความคิดเห็นดังนี้

ข้อเสนอแนะ ในกรณีนี้ประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลายได้แก้ไขปัญหาคopyrightการใช้งาน
ลิขสิทธิ์ด้วยการกำหนดค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ด้วยวิธีการจัดเก็บและ
แจกจ่ายในรูปแบบการบริหารขององค์กรผู้สร้างสรรค์ ซึ่งค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์จะ
เก็บจากผู้ผลิต ผู้จำหน่ายหรือตัวแทนจำหน่ายอุปกรณ์เครื่องทำซ้ำ เครื่องเล่นวีดีโอ เทป
เครื่องบันทึกเสียงซ้ำ และ เทปเปล่าทั้งหลาย รวมทั้งจากบุคคลผู้ส่งเข้ามาซึ่งสินค้าดังกล่าว
ในราชอาณาจักร โดยจะคำนวณอัตราจากประเภทเครื่องและอัตราการเล่นของเทปเปล่าต่อ
ชั่วโมง ซึ่งปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เยอรมันและฝรั่งเศสดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วน
ประเทศไทยในการพิจารณาปัญหาดังกล่าวนี้ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่อาจดำเนินการได้ และยังไม่
มีความเหมาะสมที่จะจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยวิธีการเช่นนี้ ทั้งนี้เพราะ

(1) ประชาชนทั่วไปรวมทั้งผู้สร้างสรรค์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย
ลิขสิทธิ์ กล่าวคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ยังไม่เป็นที่แพร่หลายและอยู่ในการรับรู้ของ
ประชาชนและผู้สร้างสรรค์ทั่วไป ดังนั้น/วิธีการดังกล่าวจึงยังไม่อาจเป็นที่ยอมรับของประชาชน

(2) ประเทศไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้นก่อตั้งกลุ่มพิทักษ์สิทธิหรือองค์กรผู้
สร้างสรรค์ (Collecting Society) ซึ่งอยู่ในรูปแบบศูนย์เผยแพร่ข่าวสารทางลิขสิทธิ์
ดังนั้น จึงยังไม่มียุติการที่จะเป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ทั้งหลายที่ดำเนินการบริหารลิขสิทธิ์ของ
ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์อย่างแท้จริง

(3) ประเทศไทยยังขาดหน่วยงานของรัฐบาลที่จะมีหน้าที่ดำเนินการทางด้าน
ลิขสิทธิ์ภายในประเทศอย่างแท้จริง เพราะในปัจจุบันหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการเกี่ยวกับ
ลิขสิทธิ์คือกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ซึ่งเป็นเพียงหน่วยงานเล็ก ๆ และยังไม่
ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งแตกต่างกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
ทั้งหลายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานหรือศูนย์ลิขสิทธิ์แห่งชาติ อันเป็นองค์กรของรัฐ โดยมี
หน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานลิขสิทธิ์อย่างแท้จริง เช่นการรับจดทะเบียนงานลิขสิทธิ์ในกรณี
บางประเทศกำหนดให้จดทะเบียนการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ หรือ เจ้าหน้าที่ของศูนย์จะเป็นผู้จัดเก็บ

และแจกจ่ายค่าลิขสิทธิ์หรือค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ หรือมีเจ้าหน้าที่ เป็นอนุญาโตตุลาการที่ช่วยระงับข้อพิพาทระหว่างผู้สร้างสรรค์กับผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ เกี่ยวกับสิทธิ และผลประโยชน์ทั้งหลายของผู้สร้างสรรค์งาน

(4) การจัด เก็บค่าตอบแทนการใช้งานลิขสิทธิ์ดังกล่าวอาจ เป็นการหลักการ ะให้กับประชาชนมากจนเกินไป โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ซึ่งประชาชน ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย และมีความจำเป็นต้องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภคทำซ้ำสมัยใหม่ซึ่งผลิตโดยผู้ผลิต ต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่

2.2 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในกรณีการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียน (parody) หลักเกณฑ์นี้เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยเฉพาะที่ประเทศต่าง ๆ มีหลักการพิจารณา ปัญหาที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ถือว่าเป็น เรื่องความสมดุลของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ตามหลักการ ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมทั้งสิ้น ซึ่งอาจพิจารณาในหลัก เกณฑ์ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

(1) ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 24(1) ซึ่ง เป็นบทบัญญัติในลักษณะทั่วไปกว้าง ๆ ของหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม โดยแปลความ การใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมว่าหมายถึงการได้สร้างสรรค์งานชิ้นใหม่อย่างอิสระด้วยการ ใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นอย่าง เป็นธรรมโดยไม่จำต้องรับอนุญาตจาก เจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ซึ่ง จากหลัก เกณฑ์นี้อาจปรับใช้กับการใช้งานลิขสิทธิ์ในกรณีเพื่อการล้อเลียนงานได้โดยถือว่างาน ลิขสิทธิ์กับงานล้อเลียนที่ทำขึ้นนั้นแยกอิสระจากกัน ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตลาดหรือคุณค่าในงาน ลิขสิทธิ์ และได้ใช้งานลิขสิทธิ์ด้วย เหตุผลอันชอบธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยเกิด ความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์น้อยที่สุด ดังนั้น แม้กฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 จะไม่ได้มีบทบัญญัติ เฉพาะ เกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนงานไว้ก็ตาม การตี ความกฎหมายตามมาตรา 24(1) นี้ถือได้ว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์เช่นนั้น

(2) ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศส ค.ศ. 1957 มาตรา 41(4) และ กฎหมายฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1985 มาตรา 29(IV) ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างชัดเจนว่า กฎหมายยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนได้ไม่ว่าจะเป็นลิขสิทธิ์หรือ สิทธิข้างเคียงก็ตาม ซึ่งการพิจารณาของหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศสคืองานทั้งสองจะต้อง ไม่มีความ เกี่ยวข้องกันและการ ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนนี้อาจอยู่ในลักษณะการอ้างอิง

งานลิขสิทธิ์ก็ได้ โดยต้องรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งกฎหมายยินยอมให้นำเอาหลักการใช้เพื่อการอ้างอิงมาปรับใช้กับการ ล้อเลียนงานก็ย่อมถือได้ว่าการ ล้อ เลียนงาน เป็นการสนับสนุนงานลิขสิทธิ์ และในขณะเดียวกัน เป็นการทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อการ เผยแพร่ความคิดใหม่ ๆ จากการใช้งาน ลิขสิทธิ์

(3) ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 1 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่สาธารณชนจะได้ใช้งานลิขสิทธิ์ ทั้งหลายเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสังคมในประเทศต่อไป และตามบทบัญญัติมาตรา 32(1) ยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์สำหรับการนำมาอ้างอิงโดยมี เหตุอันชอบธรรม ในการใช้งาน เช่นการ รายงานข่าว การวิจารณ์หรือวิพากษ์กันคว่ำ เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติทั้งสองมาตรา ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่นดังกล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าลักษณะบทบัญญัติทั้งสองมาตรา มีความหมายทั่วไปที่อาจจะตีความ เพื่อปรับใช้ได้อย่างกว้างขวางกับข้อเท็จจริงทั้งหลายที่เกิดขึ้น และ กว้างขวางกว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ เยอรมัน และฝรั่งเศส เพราะเหตุว่ามาตรา 32(1) ถือว่า วัตถุประสงค์ของการอ้างอิงโดยชอบธรรมอาจปรากฏข้อเท็จจริงนอกเหนือจากการใช้งานใน การวิจารณ์ติชม หรือวิพากษ์กันคว่ำ ซึ่งวัตถุประสงค์ตามบทบัญญัตินั้น เป็น เพียงตัวอย่าง เฉพาะกรณี ที่เกิดขึ้นเท่านั้น และอาจมีการ ใช้งานลิขสิทธิ์ตามลักษณะการอ้างอิง เพื่อประโยชน์แก่สังคมใน กรณีอื่น ๆ อีก เช่นการ ล้อ เลียนงาน ด้วยเหตุนี้เองการนำบทบัญญัติมาตรา 1 ซึ่งเป็นบทบัญญัติ หลักของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์มาปรับใช้กับมาตรา 32(1) จึงอาจปรับใช้กับการใช้งาน ลิขสิทธิ์ เพื่อการ ล้อ เลียนงานนั้นได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และเป็นการใช้ลักษณะอ้างอิง โดยชอบธรรมตามวัตถุประสงค์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ในมาตรา 1 ที่มุ่งให้สังคมได้ใช้ ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์นั้น ๆ ดังตัวอย่างคดีของศาลสูงโตเกียว เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 1976 คดีระหว่างนายโยชิเกาสึ ชิรากาวา โจทก์กับนายมาซาฮิโก อามาโนะ จำเลย

(4) ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ซึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ยืดหยุ่นอ่อนตัว เพราะเป็นบทบัญญัติทั่วไปที่อาจปรับ ใช้กับข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริง หนึ่งที่เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ของสังคมได้ โดยถือว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนด เป็น ลายลักษณ์อักษรในมาตรา 107 นั้น เป็น เรื่องของตัวอย่างที่นำมาตีความปรับใช้เท่านั้น ฉะนั้น แม้ว่าบทบัญญัติมาตรา 107 จะมีได้บัญญัติวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานลิขสิทธิ์สำหรับการ ล้อ เลียนงาน

(parody) ไว้ก็ยังถือได้ว่าเป็นการพิจารณาตามมาตรา 107 โดยอาจกล่าวอ้างหลักการ
ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม เพื่อการใช้งานลิขสิทธิ์สำหรับการล้อเลียนงานซึ่งถือเสมือนว่าการ
ล้อเลียนงาน เป็นการพิจารณาส่วนหนึ่งในเรื่องวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับการตีพิมพ์ วิจารณ์และ
ถือว่าการใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องเป็นประโยชน์ต่องานลิขสิทธิ์และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในขณะ
เดียวกัน โดยพิจารณาตามองค์ประกอบมาตรา 107

นอกจากนี้ศาลสหรัฐอเมริกายังได้วินิจฉัยหลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดย
ชอบธรรมในการตีพิมพ์เพื่อการล้อเลียนงานให้กว้างขวางเกินกว่าเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์
เพื่อวิจารณ์ ตีพิมพ์ กล่าวคือหากปรากฏข้อเท็จจริงได้ว่าการใช้งานลิขสิทธิ์นั้น ก่อให้เกิดประโยชน์
แก่สังคมในด้านชุมชน และช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดให้สังคมในทางที่เป็นคุณประโยชน์แก่
งานสร้างสรรค์ด้วยก็ถือได้ว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามคดีตัวอย่างที่ศาลสหรัฐอเมริก
ได้วินิจฉัยไว้แล้ว คือคดี *Elmère Music Inc. V. National Broadcasting Co.*

(5) สำหรับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อังกฤษ
ค.ศ. 1956 มีข้อสังเกตว่าการใช้งานลิขสิทธิ์ในการล้อเลียนงานไม่ถือได้ว่าเป็นการพิจารณา
หลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม แต่ในคดีที่ปรากฏส่วนใหญ่คือการพิจารณาเกี่ยวกับหลักการ
นำงานลิขสิทธิ์ในส่วนสาระสำคัญมาใช้หรือไม่ (Substantial Taking) ซึ่งผู้เขียนมีความเห็น
ว่าแม้ศาลอังกฤษจะเคยวินิจฉัยคดีไว้ในทำนองดังกล่าว แต่ถ้าหากปรากฏข้อเท็จจริงได้ว่าการ
ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนงานได้ใช้ด้วยเหตุผลอันชอบธรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมแล้ว
ศาลอังกฤษคงต้องนำเอาหลักเหตุผลเกี่ยวกับประโยชน์ของสังคม เป็นความชอบธรรมเพื่อกล่าว
อ้างในการใช้งานลิขสิทธิ์ตามหลักคอมมอนลอว์ ซึ่งศาลอาจใช้ดุลพินิจปรับแก้คดีเพื่อประโยชน์
ของสังคมได้เสมอ แม้ว่าอาจปรากฏข้อเท็จจริงว่าการใช้งานลิขสิทธิ์นั้น เป็นการใช้ในส่วนที่เป็น
สาระสำคัญในงานลิขสิทธิ์ก็ตาม

สำหรับปัญหาในกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.
2521 จะเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติใดที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่ายินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการ
ล้อเลียนงานได้ ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายลิขสิทธิ์ฝรั่งเศส ดังนั้นปัญหามีว่าจะใช้บทบัญญัติมาตราใด
มาปรับใช้เพื่อรักษาความสมดุลย์ของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่นเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของ
ประเทศอื่น ๆ เมื่อเกิดข้อเท็จจริงว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนที่ก่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งปัญหานี้อาจพิจารณาตามมาตราต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้ดังนี้

(1) ตามมาตรา 30(3) ซึ่งบัญญัติยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อติชมวิจารณ์หรือแนะนำ โดยการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาถ้อยคำของบทบัญญัติดังกล่าวเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 จะถือว่าการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนงานปรับใช้กับกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยตามมาตรา 30(3) โดยถือหลักว่าเป็นเรื่องของการติชมวิจารณ์ ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกาดังกล่าวมาข้างต้นได้หรือไม่

ในกรณีนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจากบทบัญญัติมาตรา 30(3) ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 กับกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 มาตราทั้ง 2 มีความแตกต่างกันอย่างมาก เพราะลักษณะของกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา มาตรา 107 มีลักษณะเป็นความหมายทั่วไปที่อาจปรับใช้ได้กว้างขวาง โดยถือวัตถุประสงค์การติชมวิจารณ์เป็นเรื่องของตัวอย่าง ฉะนั้น การนำหลักเรื่องการล้อเลียนงาน (parody) หรือในกรณีอื่น ๆ ถ้าหากนำมาเทียบเคียงโดยถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นการติชมวิจารณ์ จึงเป็นหลักพิจารณาที่อาจจะตีความเทียบเคียงได้ แต่สำหรับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(3) นั้น ถ้อยคำในด้วยบทมีลักษณะที่จำกัด ซึ่งถ้าหากจะตีความก็จำเป็นต้องตีความโดยเคร่งครัดตามหลักข้อจำกัดสิทธิของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ซึ่งไม่อาจจะตีความว่าการติชมวิจารณ์ เป็นการพิจารณาเรื่องตัวอย่างตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ดังนั้น การจะนำเอาหลักการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนงานมาปรับใช้กับมาตรา 30(3) ดังกล่าวจึงไม่อาจกระทำได้

(2) เมื่อพิจารณาตามมาตรา 31 ซึ่งกฎหมายยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการกล่าว ลอก เลียน คัดหรืออ้างอิงงานบางคอนตามสมควร จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายมุ่งหมายให้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิงโดยเฉพาะ แม้จะมีบัญญัติถึงการกล่าว ลอก เลียน คัด ก็ไม่ได้หมายความว่ากรณีดังกล่าวเป็นเรื่องของการตีความให้เป็นตัวอย่างในการพิจารณาคดีได้เลย ซึ่งถ้าหากพิจารณาบทบัญญัติภาษาอังกฤษก็จะตีความชัดว่ากฎหมายมุ่งหมายเฉพาะใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิงเท่านั้น โดยมีให้หมายความถึงกรณีอื่นใดได้อีก ซึ่งมีข้อความดังนี้ Section 31 "A reasonable recitation of copying from,

emulation of or reference to any part of the work copyrighted by virtue of this Act...." ดังนั้น การตีความบทบัญญัติเกี่ยวกับการอ้างอิงตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย เพื่อนำมาปรับใช้กับหลักการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนงานอย่าง เช่นกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 32(1) ซึ่งมีการตีความที่ยืดหยุ่น เพื่อรักษาดุลยภาพกฎหมายลิขสิทธิ์จึงไม่อาจกระทำได้เลย

จากข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้นทั้ง 2 มาตรา จะเห็นได้ว่าศาลไทยไม่อาจแปลความบทบัญญัติดังกล่าวไปปรับใช้กับการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียน (parody) ในกรณีที่เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วยเหตุผลอันชอบธรรม และไม่มียุติบัญญัติใดที่เขียนไว้โดยชัดแจ้ง ดังนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ ในกรณีนี้ควรมีการบัญญัติกฎหมายในลักษณะหลักทั่วไปดังที่เสนอมาแล้วในข้อ 1 และเพื่อความชัดเจนของบทกฎหมายและประโยชน์ในทางพิจารณาคดี ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30 โดยบัญญัติการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียน (parody) เป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์อย่างชัดแจ้งอีกกรณีหนึ่งค่างหาก ซึ่งตามเหตุผลสนับสนุนดังนี้

(1) งานล้อเลียนถือได้ว่าเป็นงานใหม่ เพราะงานล้อเลียนจะมีลักษณะที่ดลกขบขัน ซึ่ง เกิดขึ้นจากสติปัญญาและความคิดของผู้สร้างงานล้อเลียนเอง แม้ว่าจะมีการใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นก็ตาม ดังนั้น งานลิขสิทธิ์กับงานล้อเลียนจึงมีลักษณะที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ด้วยเหตุนี้การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนจึง เป็นการใช้โดยชอบธรรมที่ควรมีบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้ง

(2) การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนมีลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์ในลักษณะ โดย เฉพาะตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- ก. เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่ต้องมีลักษณะส่งเสริมงานลิขสิทธิ์ เดิม
- ข. การใช้งานลิขสิทธิ์มีลักษณะวัตถุประสงค์เพื่อการขบขัน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ เช่น เพื่อความบันเทิงแก่สังคม เพื่อการล้อเลียนทางการเมือง เพื่อการล้อเลียนสังคม ฯลฯ

ค. งานล้อเลียนนั้นจะอยู่ในความต้องการของตลาดคนละประเภท กับงานลิขสิทธิ์ต้นฉบับ กล่าวคืองานล้อเลียนจะไม่เป็นงานที่แข่งขันกับงานลิขสิทธิ์ ดังนั้น ความเสียหายจึงไม่เกิดแก่ผู้สร้างสรรค์เกินสมควร

ง. การใช้งานลิขสิทธิ์จะต้องไม่ใช่ในส่วนสาระสำคัญของงานลิขสิทธิ์ แต่ถ้าจะใช้เป็นประโยชน์ต่อสังคมก็ถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม

จ. เป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยมีความจำเป็น ดังนั้น ถ้าหากมีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการล้อเลียนให้ เป็นบทบัญญัติชัดเจนก็จะ เป็นประโยชน์ต่อศาลและคู่ความ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสิน และก่อให้เกิดความมั่นใจ แก่ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์มาทำงานล้อเลียน เพื่อประโยชน์ของสังคมต่อไป

(3) การบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจน จะทำให้สอดคล้องกับลักษณะของ บทบัญญัติทั่วไปดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปัญหาข้อที่ 1 ซึ่งมุ่งให้ขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ มีขอบเขตกว้างขวาง เพื่อสาธารณชนได้ใช้งานลิขสิทธิ์

2.3 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในกรณีวัตถุประสงค์เพื่ออ้างอิง หลักนี้ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 31 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า "การกล่าว คัดลอก เลียนหรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นมีให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์" ซึ่ง เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าเป็นหลักที่มุ่งให้งานลิขสิทธิ์ มาใช้ เพื่อตรวจสอบยืนยันความถูกต้องระหว่างงานลิขสิทธิ์กับงานใหม่โดยใช้งานลิขสิทธิ์ในลักษณะ บางส่วนตามสมควร ซึ่งปัญหาคือการพิจารณาขอบเขตว่าอย่างไร เป็นการสมควร (reasonable)

ข้อเสนอแนะ ปัญหาที่ผู้เขียน เห็นว่าการพิจารณาว่าอย่างไร เป็นการสมควรมัน ก็คือการชั่งน้ำหนักระหว่างความเสียหายของผู้สร้างสรรค์กับประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการ ใช้งานลิขสิทธิ์นั่นเอง ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 โดยบัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปตามลักษณะกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ซึ่งกำหนดแนวทางพิจารณา เพื่อทดสอบชั่งน้ำหนักตามหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมไว้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.4 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในกรณีเพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ในกรณีนี้ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2521 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 30(6), (7) และ (8) มี ปัญหาควรแก่การพิจารณาคือ

1. ปัญหาการแสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น ซึ่งการ
ใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษาของกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่
ที่ศึกษามาจะเห็นว่าบัญญัติให้แสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น เช่นกฎหมาย
ลิขสิทธิ์เยอรมัน มาตรา 46 และ 47 กฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น มาตรา 36(2) พระราชบัญญัติ
ลิขสิทธิ์อังกฤษ มาตรา 6(6) เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะถือว่าการแสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของ
ลิขสิทธิ์นั้นคือการแสดงออกถึง เจตนาของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ว่าได้ใช้งานลิขสิทธิ์โดยสุจริตใจ ซึ่ง
ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์อันจะเป็นข้อพิสูจน์เจตนา
ของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษา
กฎหมายยินยอมให้ใช้ได้ตามความ เหมาะสม และตามจำนวนที่จำเป็น ในกรณีที่ใช้ในชั้นเรียน
ซึ่งหมายความว่าลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์จะเป็นการใช้ในกลุ่มจำนวนบุคคลกลุ่มหนึ่งโดยอาจ
ทำสำเนามากกว่า 1 สำเนาเพื่อการใช้งานจึงเป็นการใช้ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายให้
แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้มากกว่าการใช้งานในวัตถุประสงค์กรณีอื่น ๆ อีกทั้งตลาดของงานลิขสิทธิ์
ในทางการศึกษาหรือตำราเรียนจะมีลักษณะแคบกว่างานลิขสิทธิ์อื่น ๆ การใช้งานลิขสิทธิ์
เพื่อการศึกษาจึงอาจก่อความเสียหายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้มากอยู่แล้ว ดังนั้น ด้วยเหตุผล
ดังกล่าวหลักการแสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อข้อยกเว้น
การละเมิดลิขสิทธิ์ในวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย
ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(6), (7) และ (8) อันเป็นการใช้งาน
ลิขสิทธิ์ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการศึกษา คือ เพื่อการสอนของตนเอง เพื่อการเรียนในชั้นเรียน
และเพื่อการสอบจะไม่มีข้อยูติให้แสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นไว้เลย
ซึ่งจะเกิดปัญหาในทางพิจารณาคดี เกี่ยวกับการพิสูจน์เจตนาของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ ดังนั้น ผู้เขียน
มีความเห็นดังนี้

ข้อเสนอแนะ ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา
30(6), (7) และ (8) โดยเพิ่มเติมข้อความให้แสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์
ในงานนั้นด้วย เพื่อประโยชน์ต่อการพิสูจน์เจตนาของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์และป้องกันการละเมิด
ลิขสิทธิ์ในขณะเดียวกัน

2. ปัญหาการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์
เพื่อการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีหลักเกณฑ์ เป็นแนวทางปฏิบัติการ

ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษา ซึ่งเรียกว่า guidelines เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ ซึ่งตามวิธีการดังกล่าวควรนำมาใช้ในประเทศไทยหรือไม่

ข้อเสนอแนะ จากการพิจารณาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 30 (6), (7) และ (8) มีลักษณะที่กว้างขวางมาก ดังนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนทั้งหลายควรตกลงร่วมกันกับผู้สร้างสรรค์ ซึ่งส่วนใหญ่คือนักวิชาการในสถาบันการศึกษา โดยร่วมกันกำหนดข้อตกลงร่วม เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในทางปฏิบัติสำหรับการใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องตามที่ได้ปฏิบัติกันในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะเป็นผลดีที่ก่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีขอบเขตจำกัดพอสมควร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนรายละเอียดบางประการที่จะเป็นสิ่งที่ยอมรับกันในบุคคลผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแม้ว่าข้อตกลงร่วมกันนั้นจะมิได้มีสภาพบังคับ เป็นกฎหมายก็ตาม เช่น ข้อห้ามการทำซ้ำเกี่ยวกับหนังสือประเภทแบบฝึกหัดหรือแบบทบทวนบทเรียน ทั้งนี้ เพราะเป็นหนังสือประเภทที่มิควรให้สอยให้หมดไป จึงอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าหนังสือประเภทตำราเรียน เป็นต้น และในกรณีนี้จะเกิดข้อตกลงร่วมกันได้หรือไม่ เพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้สร้างสรรค์และผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของรัฐที่จะส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาและผู้สร้างสรรค์ได้ตกลงร่วมกัน และรับรู้ข่าวสารกฎหมายลิขสิทธิ์มากขึ้น

3. ปัญหาการตีความมาตรา 30 (7) ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(7) ได้บัญญัติถ้อยคำกว้าง ๆ เพื่อการใช้งานลิขสิทธิ์ทางการศึกษาโดยวิธี คัดลอก ทำสำเนา คัดแปลงบางส่วนของงานหรือคัดลอก หรือทำนุสรูปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา ตามความเหมาะสม และตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือสถาบันศึกษา แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการจัดทำขึ้นหรือดำเนินการ เพื่อหากำไรและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ เกินความสมควร โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่สังคมในการให้ประโยชน์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์กับความจำเป็นทางการศึกษาของประชาชนด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาถ้อยคำดังกล่าวแล้วจะเห็นว่ากฎหมายบัญญัติกว้าง ๆ เพื่อการชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิของผู้สร้างสรรค์กับสิทธิของประโยชน์สาธารณะที่จะใช้งานลิขสิทธิ์ตามหลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม แต่การพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มิได้มีบทบัญญัติในหลักเกณฑ์ทั่วไป เพื่อพิจารณาทดสอบการชั่งน้ำหนัก ดังนั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังนี้

ข้อเสนอแนะ ควรบัญญัติหลักเกณฑ์กว้าง ๆ เป็นแนวทางในการพิจารณาหาความสมควรของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่อจะตีความมาตรา 30(7) ซึ่งบทบัญญัติทั่วไปดังกล่าว นั้นควรมีลักษณะ เป็นหลักเกณฑ์ เช่นเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1976 มาตรา 107 ที่บัญญัติองค์ประกอบสำคัญ เป็นหลักวินิจฉัยคดี ซึ่งจะให้ความสะดวกต่อการพิจารณาคดีของศาล

2.5 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในกรณีเกี่ยวกับการทำซ้ำโดยบรรณาธิการ ห้องสมุด ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 ได้บัญญัติไว้ 3 กรณีด้วยกันคือ

- (1) ทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุด
- (2) ทำซ้ำให้แก่ห้องสมุดอื่น ๆ
- (3) การทำซ้ำงานทางคอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือศึกษา

และการกระทำตามหลักเกณฑ์ทั้ง 3 กรณีนั้น จะต้องไม่เกินจำนวนที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม

1. ความชัดเจนของบทบัญญัติ ตามปัญหาที่จะต้องพิจารณาในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์อังกฤษ คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1956 มาตรา 7 และกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 31 หลักเกณฑ์การทำซ้ำโดยบรรณาธิการห้องสมุดจะบัญญัติไว้ว่าเป็นการทำซ้ำโดยบรรณาธิการห้องสมุดสาธารณะ เท่านั้น มิให้หมายรวมถึงห้องสมุดของหน่วยงาน เอกชน ส่วนตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 33 จะมีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการพิจารณาคดี

ข้อเสนอแนะ ผู้เขียน เห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวให้ชัดเจนเฉพาะการทำซ้ำโดยห้องสมุดสาธารณะ เท่านั้น เพื่อความแน่นอนในการพิจารณาคดี ซึ่งจะ เป็นประโยชน์แก่ศาลและคู่ความ รวมทั้ง เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติของห้องสมุดและบรรณาธิการห้องสมุดทั้งหลาย

2. การตีความบทบัญญัติ ตามมาตรา 33 ดังกล่าวข้างต้นจะตีความ การทำซ้ำด้วยเครื่องถ่ายสำเนา เอกสารหรือ เครื่องทำซ้ำอื่น ๆ จะมีขอบเขตกว้างขวาง เพียงใด

ข้อ เสนอแนะ ผู้เขียนมีความ เห็นว่าการทำซ้ำโดยห้องสมุดหรือบรรณารักษ์ ห้องสมุดนั้นอาจจะตีความว่าทำซ้ำด้วย เครื่องถ่ายสำเนาหรือ เครื่องทำซ้ำ เฉพาะกรณีที่ เครื่อง เหล่านั้นได้ทำซ้ำภายใต้การควบคุมดูแลของ เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ดังนั้น ถ้าหาก เป็นการ ทำซ้ำด้วย เครื่องอุปกรณ์ทำซ้ำที่ทำซ้ำโดยอัตโนมัติประเภทหยอด เหรียญ ซึ่งตั้งอยู่ภายใน บริเวณห้องสมุดสาธารณะ ไม่อาจถือว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม เพราะขัดกับ ความมุ่งหมายของบทบัญญัติที่ยินยอมให้ทำซ้ำในลักษณะพิเศษ เฉพาะบุคคลที่กฎหมายอนุญาต เท่านั้น ซึ่งหลักนี้เป็นไปตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศทั้งหลาย เช่น ญี่ปุ่น อังกฤษ เป็นต้น

3. ปัญหาการจัด เก็บค่าตอบแทน จากการศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าว ข้างต้นจะเห็นได้ว่า การทำซ้ำของห้องสมุดหรือโดยบรรณารักษ์ห้องสมุดนั้น เป็นการทำซ้ำที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ เพราะ เหตุจาก เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เครื่องถ่ายสำเนา เอกสาร ซึ่งประเทศพัฒนาทั้งหลายได้มีการแก้ไขปัญหาความเสียหายด้วยวิธีการจัด เก็บค่า ตอบแทนจากการใช้งานลิขสิทธิ์ในกรณีนี้โดย เก็บจากผู้ผลิต ผู้จำหน่ายหรือตัวแทนผู้จำหน่าย และผู้นำเข้าซึ่ง เครื่องถ่ายสำเนา เอกสารนั้น รวมทั้งจัด เก็บจากสถาบันห้องสมุดสาธารณะ ทั้งหลายที่มีอุปกรณ์ทำซ้ำดังกล่าว โดย เก็บตามประเภทหรือชนิดของอุปกรณ์ในการทำซ้ำ ซึ่ง เป็นวิธีการตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ เยอรมัน ค.ศ. 1965 และแก้ไขใหม่ เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1985 ดังนั้น มีปัญหาว่าปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่อาจดำเนินการได้ และเป็นปัญหา ที่จะต้องพิจารณาต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพราะ

(1) ปัจจุบันประชาชนทั่วไปและผู้สร้างสรรค์ยังขาดความรู้ความ เข้าใจ ในกฎหมายลิขสิทธิ์

(2) ผู้สร้างสรรค์ในประเทศไทยปัจจุบันยังไม่อาจรวมตัว เพื่อก่อตั้ง องค์กรที่จะเป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ด้วยกันเอง เพื่อจัด เก็บและแจกจ่ายค่าตอบแทน ใน ลักษณะดังกล่าวได้ ซึ่งในปัจจุบัน เป็น เพียงระยะ เริ่มต้นตั้งกลุ่มพิทักษ์สิทธิ เพื่อการ เผยแพร่ ข่าวสารลิขสิทธิ์ เท่านั้น

(3) การเผยแพร่วิทยาการความรู้และข่าวสารในประเทศกำลังพัฒนา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ห้องสมุดสาธารณะ เป็นแหล่ง เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ดังนั้น รัฐจึงควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้บริการห้องสมุดให้แพร่หลาย โดยไม่ควรมีการจัดเก็บค่าตอบแทน หรือค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น ด้วย เหตุนี้การจัด เก็บค่าตอบแทน

ในการทำซ้ำของห้องสมุดยัง เป็นสิ่งที่ เกิดความจำ เป็นที่จะ เรียก เก็บ

(4) การจัด เก็บค่าตอบแทนการทำซ้ำจากผู้แสวงหาความรู้และวิทยาการ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดสาธารณะถือได้ว่าเป็นการผลัการะให้แก่ประชาชน ในประเทศกำลังพัฒนา มากจน เกินไป

(5) หน่วยงานของรัฐยังไม่อาจดำเนินการให้มืองค์กร เพื่อค้ำ เนินการ เกี่ยวกับการจัด เก็บและแจกจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้สร้างสรรค์อย่างแท้จริง

2.6 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม เกี่ยวกับค่ากล่าวสุนทรพจน์การเมือง
 ในกรณีมีกฎหมายลิขสิทธิ์ เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 48 และกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 40 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ยินยอมให้นำงานลิขสิทธิ์ลักษณะสุนทรพจน์มาใช้ได้ แต่ตามกฎหมายไทย ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ไม่มีบทบัญญัติใดที่กล่าวถึงการใช งานลิขสิทธิ์ลักษณะ เช่นนี้ ดังนั้น ปัญหาที่ว่าควรมำหลัก เกณฑ์การใช้งานลิขสิทธิ์ลักษณะค่ากล่าว สุนทรพจน์การเมืองมาบัญญัติไว้ให้ชัดแจ้งหรือไม่

ข้อ เสนอแนะ ในกรณีมีผู้เขียน เห็นว่างานลิขสิทธิ์ลักษณะค่ากล่าวสุนทรพจน์ ทางการเมือง เป็นงานลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ความคิดทางการเมืองตามระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยให้กว้างขวาง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในการพัฒนาการเมือง เมือง ดังนั้น ควรมีการบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยให้ชัด เจน เกี่ยวกับการใช้งาน ลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมในงานลักษณะดังกล่าวสุนทรพจน์ทางการเมือง เพื่อส่งเสริมให้สังคมมี การเผยแพร่ความคิดทางการเมืองให้ก้าวหน้า

2.7 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม โดยสมาคม มูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ
เพื่อสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา เป็นหลักเกณฑ์ที่ปรากฏตามกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 46 ยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ในทางศาสนา และตาม มาตรา 52 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี ค.ศ. 1985 ยินยอมให้สถานสงเคราะห์ สถานสวัสดิการ เยาวชน ฯลฯ ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ทางสังคม โดยมีได้มุ่งแสวงหากำไร ซึ่งเมื่อ เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 34(2) บัญญัติยินยอมให้สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนาได้ใช้งานลิขสิทธิ์ เฉพาะงานประเภทโสภณวัตถุ และงานภาพยนตร์ออกโฆษณาเท่านั้น ฉะนั้น ปัญหาที่ว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว โดยบัญญัติยินยอมให้ใช้งานลิขสิทธิ์ในกรณีมาตรา 34(2)

รวมไปถึงงานลิขสิทธิ์ประเภททั่วไปด้วยหรือไม่

ข้อเสนอแนะ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 34(2) โดยบัญญัติยินยอมให้มีการใช้งานลิขสิทธิ์ประเภททั่วไป นอกเหนือจากงานโสตทัศนวัสดุและงานภาพยนตร์เท่านั้น ทั้งนี้เพราะการใช้งานลิขสิทธิ์โดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณกุศล การศึกษา ทางศาสนานั้น ย่อมมีผลก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยตรงอยู่แล้ว ดังนั้น ควรกำหนดให้ใช้งานลิขสิทธิ์ในงานประเภทต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้นได้ เช่นเดียวกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน แต่อย่างไรก็ตามสำหรับกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยควรจะบัญญัติให้แสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นอย่างชัดเจนด้วย ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมันมิได้บัญญัติไว้ เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมันกำหนดให้มีการเก็บค่าตอบแทนจากการใช้งานลิขสิทธิ์ดังกล่าว และมีการจัดเก็บค่าตอบแทนในรูปแบบรวบรวมกลุ่มผู้สร้างสรรค์ (collecting society)

2.8 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์มารวบรวมเพื่อประโยชน์ทางศาสนา หรือในโรงเรียน
ตามหลักเกณฑ์การใช้งานลิขสิทธิ์มารวบรวมเพื่อประโยชน์ในกรณีนี้ ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 46 ซึ่งปัญหานี้จากการศึกษาเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าไม่มีบทบัญญัติปรากฏชัดเจนในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 และผู้เขียนมีข้อเสนอแนะต่อปัญหาดังกล่าวคือ

ข้อเสนอแนะ จากการพิจารณาลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์มารวบรวมนั้น เห็นได้ว่าเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ในลักษณะพิเศษ และมีประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก ดังนั้น จึงควรบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 โดยบัญญัติการใช้งานลักษณะดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์ในทางศาสนา และในการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ชัดเจนอย่าง เป็นหลักเกณฑ์ในกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมัน ค.ศ. 1965 มาตรา 46 และแสดงการรับรู้ถึงความ เป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นด้วย

2.9 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ หลักเกณฑ์นี้กฎหมายลิขสิทธิ์ทุกประเทศบัญญัติยินยอมให้ทำซ้ำ นำออกแสดงซึ่งงานลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ในทางราชการ เฉพาะการพิจารณาคดีทางศาลหรือโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อรายงานการพิจารณาทั้งหลาย และเมื่อเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 30(5) จะเห็นได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศต่าง ๆ

ที่บัญญัติหลักเกณฑ์โดยชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า ความพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 41 ได้มีบทบัญญัติยินยอมให้บุคคลใด ๆ ทำซ้ำได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ และที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ ซึ่ง เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้งานลิขสิทธิ์อย่างกว้างขวาง โดยไม่มีขอบเขต เพราะความบทบัญญัติมิได้บัญญัติให้ใช้งานลิขสิทธิ์โดยกำหนดให้ใช้งานลิขสิทธิ์ ความสมควรหรือตามความจำเป็นอย่าง เช่นการทำซ้ำของบรรณารักษ์ห้องสมุดหรือการทำซ้ำเพื่อสอนในชั้นเรียน ดังนั้นการมิได้มีถ้อยคำแสดงถึงขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม จึงอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์ได้ ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 โดยบัญญัติถ้อยคำแสดง เหตุผลชอบ เขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตีความให้สอดคล้องกับบทบัญญัติลักษณะทั่วไปดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

2.10 ปัญหาการใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการแปลงงานลิขสิทธิ์ ตามหลักเกณฑ์นี้ไม่ปรากฏในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แต่ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 43 กฎหมายยินยอมให้มีการแปลงงานลิขสิทธิ์ เรียบเรียงเสียงประสานในงานดนตรีกรรม และการดัดแปลงงานลิขสิทธิ์ในกรณีดังต่อไปนี้คือ

- กรณีใช้งานลิขสิทธิ์ในทางส่วนตัว
 - กรณีงานลิขสิทธิ์ที่เป็นหนังสือแบบ เรียบ
 - กรณีงานลิขสิทธิ์ที่นำออกโฆษณา เพื่อการศึกษา
- และนอกจากนี้กฎหมายยินยอมให้แปลงงานลิขสิทธิ์ในกรณีต่อไปนี้ได้อีกคือ
- จากการทำซ้ำของห้องสมุด
 - แปลงงานลิขสิทธิ์เพื่ออ้างอิง
 - แปลงงานลิขสิทธิ์จากรายงาน ในหนังสือพิมพ์และวารสาร
 - แปลงงานลิขสิทธิ์ในคำกล่าวสุนทรพจน์ทางการ เมือง
 - แปลงงานลิขสิทธิ์เพื่อ เสนอข่าว เหตุการณ์ประจำวัน
 - แปลงงานลิขสิทธิ์ เพื่อ การพิจารณาทางศาลหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ดังนั้น มีปัญหาว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยควรมีบทบัญญัติการใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการแปลงงานลิขสิทธิ์ให้ชัดเจนอย่างกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่นหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะ ในกรณีนี้ผู้เขียน เห็นว่าการใช้งานลิขสิทธิ์โดยการแปลงนั้น เป็นลักษณะสำคัญอย่างมากในการใช้งานลิขสิทธิ์ที่จะก่อให้เกิดการรับวิทยาการใหม่ ๆ จากประเทศพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงควรกำหนดบทบัญญัติให้ชัดเจน เกี่ยวกับการใช้งานลิขสิทธิ์โดยการตีความตามขอบเขตของกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 43

แต่อย่างไรก็ตาม การใช้งานลิขสิทธิ์ด้วยการแปลงซึ่งเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากแก่สังคมประเทศกำลังพัฒนาในฐานะผู้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี อย่างเช่นประเทศไทยนั้น จะต้องถูกจำกัดขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์ตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน มาตรา 8 ที่มีบัญญัติให้สิทธิเด็ดขาดแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิม ดังนั้น การบัญญัติลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์ให้ชัดเจนในลักษณะ เฉพาะ เพื่อให้มีขอบเขตการใช้งานที่กว้างขวางอย่างเช่นบทบัญญัติในเรื่องการทำซ้ำของห้องสมุดจึงไม่อาจกระทำได้ แต่ก็อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้ด้วยบทบัญญัติลักษณะทั่วไป เพื่ออุดช่องว่างของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.11 การใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์แก่คนพิการตาบอด จากการศึกษาเปรียบเทียบ จะเห็นได้ว่า กฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1970 มาตรา 37 ได้บัญญัติรับรองการใช้งานลิขสิทธิ์มาทำเป็นอักษรเบรลล์ และทำการบันทึกซ้ำเพื่อ เป็นอุปกรณ์ช่วย เหลือแก่คนพิการตาบอด แต่ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยมิได้มีการบัญญัติรับรองไว้ จึงมีปัญหาคว่าควรบัญญัติกฎหมายรับรองการกระทำดังกล่าวให้ชัดเจนหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนมีความ เห็นดังนี้

ข้อเสนอแนะ การกระทำดังกล่าวควรได้รับการรับรองจากกฎหมาย เป็นบทบัญญัติชัดเจนไว้ โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องในการใช้งานลิขสิทธิ์ในลักษณะดังกล่าวนี้

สรุปได้ว่าปัญหาสำหรับหลักการการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายไทยคือ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ชัดเจนเพื่อกำหนดขอบเขตการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมตามระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ให้เหมาะสมสำหรับสภาพสังคมไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือ เพื่อให้เกิดผลทั่วไป

ในการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมสำหรับการรักษาคุณภาพของระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่าง
 ลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์กับสิทธิของสาธารณชนที่จะได้ใช้งานลิขสิทธิ์ทั้งหลายตามความเหมาะสม
 ในข้อเท็จจริงแต่ละคดีที่อุ่มบน เหตุผลแห่งความชอบธรรมตามแนวทางของบทบัญญัติลิขสิทธิ์
 สหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติทั่วไป เพื่อ เป็นกลไกปรับใช้ในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ระบบจน เกิด
 การพัฒนาการไปสู่หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ และหลัก เสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิด เห็น
 ดังที่ได้ศึกษาวิจัยมาแล้วข้างต้น และประการสุดท้ายคือการพิจารณาถึงลักษณะ เฉพาะ ในการ
 ใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมหรือข้อยก เว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อแก้ไข เพิ่ม เติมบทบัญญัติให้
 ชัด เจนสำหรับประโยชน์ในการตีความกฎหมาย และความแน่นอน ในแนวทางปฏิบัติแก่ผู้ใช้งาน
 ลิขสิทธิ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย